

Erő a folytatáshoz

Az európai migrációs útvonalat használó emberek emberkereskedelemmel és egyéb visszaélésekkel szembeni ellenálló képessége és sérülékenysége

Jelentés

Erő a folytatáshoz

Az európai migrációs útvonalat használó emberek emberkerkedelemmel és egyéb visszaélésekkel szembeni ellenálló képessége és sérülékenysége

Jelentés

Készítette: a Nemzetközi Migrációs Politikát Fejlesztő Központ, Bécs - Ausztria

Az Egyesült Államok Külügyminisztériuma, az Emberkereskedelem nyomon Követésére és Megfékezésére Felállított Hivatal (J/TIP) megbízásából és támogatásával

International Centre for Migration Policy Development • 2019. július

Szerző: Claire Healy

Kutatócsoport: Giulia Casentini, Claudia Köhler, Stojanka Mircheva, Sebhelyi Viktória, Stevan Tatalović, Stanislava Topouzova, Angelo Tramontanis

Az ICMPD csapata: Edgar Federzoni dos Santos, Melita Gruevska Graham, Sanja Milenkovikj, Elena Petreska, Elisa Trossero

Nemzetközi Migrációs Politikát Fejlesztő Központ (ICMPD)

Gonzagagasse1.

A-1010 Bécs

Ausztria

www.icmpd.org

Nemzetközi Migrációs Politikát Fejlesztő Központ

Minden jog fenntartva. A jelen kiadványnak egyik része sem sokszorosítható, másolható, vagy továbbítható bármilyen formában vagy bármilyen elektronikus vagy mechanikus eszköz segítségével, beleértve a fénymásolást, felvételt, vagy bármilyen információhordozó vagy információle-kérdezési rendszert, a szerzői jogok tulajdonosainak engedélye nélkül.

Ajánlott hivatkozás: Healy, Claire (2019). *Erő a folytatáshoz: Az európai migrációs útvonalat használó emberek emberkereskedelemmel és egyéb visszaélésekkel szembeni ellenálló képessége és sérülékenysége – Jelentés.* Bécs: ICMPD.

Ez a kiadvány az Egyesült Államok Külügyminisztériumának támogatásával jöhetett létre, az S-SJTIP-17-CA-1013 sz. döntésben foglalt feltételek alapján. A jelen dokumentumban szereplő vélemények a szerző gondolatai és nem feltétlenül tükrözik az Egyesült Államok Külügyminisztériumának nézeteit.

Kiadványtervezés: 360° Communication Jürgen Henning

Nyomtatás és kötés: Polyesterday DOOEL, Szkopje

ISBN:

978-3-903120-57-0 EN (nyomtatott) | 978-3-903120-58-7 EN (pdf)

978-3-903120-59-4 EL (nyomtatott) | 978-3-903120-60-0 EL (pdf)

978-3-903120-61-7 BG (nyomtatott) | 978-3-903120-62-4 BG (pdf)

978-3-903120-63-1 MK (nyomtatott) | 978-3-903120-64-8 MK (pdf)

978-3-903120-65-5 SR (nyomtatott) | 978-3-903120-66-2 SR (pdf)

978-3-903120-67-9 HU (nyomtatott) | 978-3-903120-68-6 HU (pdf)

978-3-903120-69-3 DE (nyomtatott) | 978-3-903120-70-9 DE (pdf)

978-3-903120-71-6 IT (nyomtatott) | 978-3-903120-72-3 IT (pdf)

Vezetői összefoglaló

Az Erő a folytatáshoz: Az európai migrációs útvonalat használó emberek emberkereskedelemmel és egyéb visszaélésekkel szembeni ellenálló képessége és sérülékenysége c. tanulmány az emberkereskedelem előfordulását vizsgálja az Európába vezető, migrációs útvonalakat használó emberek körében; valamint az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szembeni ellenálló képesség (reziliencia) tényezőit; illetve az emberkereskedelemnek és egyéb visszaéléseknek való kiszolgáltatottság tényezőit. A tanulmány a kelet-mediterrán, a balkáni és a közép-mediterrán migrációs útvonalakat fedi le.

Az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szembeni reziliencia mozgatórugói a magasabb végzettség, a pénzügyi források, az információhoz való hozzáférés, a szabályos utazás és továbbjutás lehetősége, valamint a szolgáltatásokhoz való célállomásbeli hozzáférés. Ezt a rezilienciát veszélyeztethetik a kiszolgáltatottságot erősítő tényezők, mint például gyermekek egyedül utazása, traumák elszívódása, az erőszak és visszaélés, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés akadályozottsága és az embercsempészekkel való érintkezés.

A személyes jellemzők önmagukban nem jelentenek ellenálló képességet vagy emberkereskedelemnek való kiszolgáltatottságot. A migrációs helyzet különféleképp befolyásolja az embereket, a rezilienciát és sérülékenységet a migrációs politikák és gyakorlatok határozzák meg. A bevándorlók csempészetének pozitív tapasztalatai ellenállóképesé teszik az embereket, azonban a csempészek által nyújtott szolgáltatások igénybevétele ugyanakkor kiszolgáltatottá is tehet az emberkereskedelemmel szemben. A rezilienciát növeli a szabályos bevándorló jogállás megléte, valamint a kellő időn belüli és méltányos menekültügyi eljárások.

Az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés a célállomáson, mint például a biztonság, a szállás, az oktatás, valamint a mentális és fizikai egészségügyi ellátás meghatározó az emberek ellenálló képességének (rezilienciájának) és sebezhetőségének tekintetében. A kísérő nélküli kiskorúakat azonosítani kell és speciális szolgáltatásokkal kell ellátni, annak érdekében hogy reziliensek maradjanak, különösen a felnőttkorba való belépésük során. A menekültügyi hatóságoknak gyakran nincs kapacitásuk azonosítani az emberkereskedelem áldozatait a menedékkérők között. Annak elősegítésére, hogy emberek elkezdjenek eseteket jelenteni, a hatóságoknak a bizalmat kell építeniük, meg kell bírkóznuk a menekültellenes érzésekkel és enyhíteniük kell ezeknek a közösségeknek az elszigeteltségét.

A kutatás folyamán 69 potenciális emberkereskedelmi ügy részleteit azonosítottuk, valamint 14 olyan esetet, ahol zsarolás általi szabadságtól való megfosztás történt. Ezeknek az ügyeknek csak kis részét azonosították hivatalosan a hatóságok. Az úton levő emberekkel szexuális kizsákmányolás, munka célú kizsákmányolás és csempészet céljából kereskednek. A tanulmány bemutatja a zsarolás általi szabadságtól való megfosztás áldozatainak tapasztalatait, és azt, hogy a zsarolás magában foglalja a jogokkal való visszaélést pénzügyi vagy anyagi előnyök megszerzése érdekében. A migrációs útvonalak tekintetében az emberkereskedők fő modus operandija – függetlenül attól, hogy biztosítanak-e csempészzel kapcsolatos szolgáltatásokat – az emberek sérülékeny helyzetének kihasználása. Ez a sebezhetőség abból következik, hogy kénytelenek embercsempészeket használni és megfizetni, mivel a szabályos utazás lehetősége számukra nem alternatíva.

Az emberkereskedelem megelőzése érdekében azt kellene szem előtt tartani, hogy hogyan maradhatnak az emberek reziliensek az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szemben, illetve, hogy hogyan lehet enyhíteni a sebezhetőséget és a veszélyeknek való kitettséget. A kutatás ajánlásait fontos lenne alkalmazni, hogy sürgősen reagálhassunk az emberkereskedelem,

az emberkereskedelemnek való kiszolgáltatottság és az emberkereskedelemmel szembeni ellenálló képesség által támasztott szükségletekre, illetve előmozdítsuk az úton levő felnőttek és gyermekek jogainak védelmét, hozzájárulva az általános stabilitáshoz, biztonsághoz és jogállamisághoz a jelen tanulmányban szereplő országokban és azok tágabb környezetében. A jelen tanulmány célja, hogy hozzájáruljon a kutatási eredmények által ábrázolt helyzet javulásához.

*

*

*

Az *Erő a folytatáshoz* a „Tanulmány az emberkereskedelemmel szembeni ellenállóképességről és kiszolgáltatottságról, úton Európa felé (STRIVE)” című kutatási projekt fő eredménye, amelyet az Egyesült Államok emberkereskedelem nyomon követésére és Megfékezésére Felállított Hivatala (J/ TIP) finanszírozott és az ICMPD hajtott végre. 91 úton levő emberrel és 245 fő információszolgáltatóval – szervezetek és intézmények, amelyek közvetlenül az úton levő emberekkel foglalkoznak – került sor interjúra 2018 folyamán a tanulmányozott országokban: Görögországban, Bulgáriában, Észak-Macedóniában, Szerbiában, Magyarországon, Németországban és Olaszországban. Ez a Jelentés az *Erő a folytatáshoz* c. dokumentum fő eredményeit és ajánlásait mutatja be, amely tartalmazza a tereptanulmánnyal és az irodalommal kapcsolatos összes hivatkozást és teljes egészében letölthető a következő címről: www.icmpd.org/publications/publications.

Bevezetés

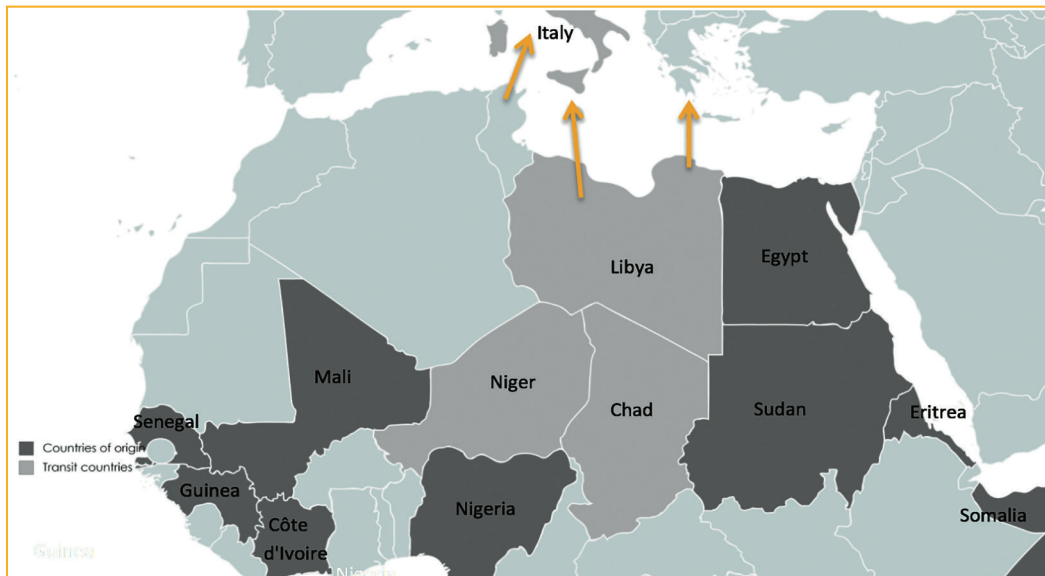
Nagyjából **másfél millió ember** utazott végig a „kelet-mediterrán útvonalon” a „balkáni útvonalon” és a „közép-mediterrán útvonalon” 2015 óta, azért, hogy beléphessen valamely európai uniós ország területére és ott menedékjogot kérjen. A **kelet-mediterrán útvonal** Törökországból indul, ahol több közel-keleti (Szíria, Irak), nyugat- és dél-ázsiai (Afganisztán, Irán, Pakisztán, Banglades) és Afrika szarván található (Eritrea, Szomália, Etiópia) származási országból induló útvonal találkozik. Törökországból az emberek hajóval utaznak a nyugati partról az Égeitenger északi részén található közeli görög szigetekre, mint például Lesbosz, Kiosz és Számosz, vagy átkelnek az Ervosz folyón Görögország vagy Bulgária felé.

Kelet-mediterrán és balkáni útvonal

A **balkáni útvonal** ezt követően a tengeren vagy a szárazföldön folytatódik Thessaloniki felé Észak-Görögországba, közvetlenül vagy Athénon keresztül, onnan pedig a görög határon átkelve Észak-Macedóniába Idomeninél/Gyevgelijánál, majd Észak-Macedóniából a szerb határon fekvő Tabanovce/Preševo felé. Akik Törökországból átjutottak Bulgáriába, onnan utaznak tovább Szerbia felé. Szerbiából az útvonal Magyarországra vezet Szabadka/Szeged városokon át, vagy Horvátországon és Szlovénián halad keresztül. Az útvonal Magyarországról vagy Szlovéniából Ausztria felé folytatódik, ezt követően az emberek Németországba (Bajorországon át), Svédországba és egyéb nyugateurópai országokba érkeznek.

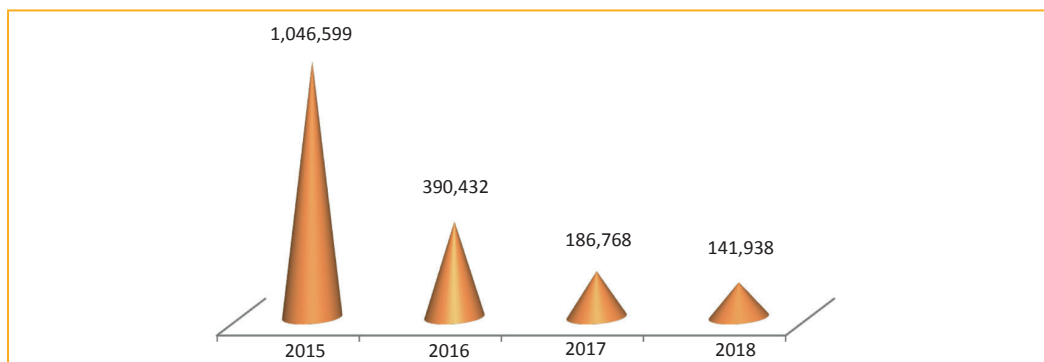
Közép-mediterrán útvonal

A nagyjából fél millió ember, aki a **közép-mediterrán útvonalon** érkezett Olaszországba 2015 óta, különböző migrációs útvonalakat használt: Nyugat-Afrikából, többek között Nigéria, Szenegál, Gambia, Mali és Ghána származási országokból; Közép-Afrikából (Kamerun, Gabon, KDK);

Afrika szarváról (Eritrea, Szomália, Etiópia); újabban Észak-Afrikából (Tunézia, Algéria, Marokkó) és Dél-Ázsiából (Banglades, Pakisztán) érkezők a fő tranzit országgént működő Líbiában gyűlnek össze. Az emberek hajóval indulnak Líbiából a Lampedusa és Szicília szigetein (Pozzallo, Trapani, Messina) és az Olaszország szárazföldi részének déli partvidékén található Taranto olasz kikötői felé. Olaszországban benyújtják menedék iránti kérelmüket, vagy az északi határhoz utaznak, hogy átlépjenek Franciaországba Ventimiglia/Mentonnál, Svájcba, vagy Ausztrián keresztül Németországba.

A Migrációs útvonalakon regisztrált emberek száma összesen - az első Európai Unió országba érkezés alapján

Forrás: Az IOM (Nemzetközi Migrációs szervezet) Elmozdulás Követő Mátrix (DTM) Flow Monitoringjából származó adatok: <https://migration.iom.int/europe> (2018 végén). A 2015-ös adatok az IOM DTM éves áttekintéséből származnak: <https://displacement.iom.int/reports/europe-%E2%80%94-mixed-migration-flows-europe-yearly-overview-2015>

A tanulmányról

A Nemzetközi Migrációs Politikát Fejlesztő Központ (ICMPD) 2014 óta folytat empirikus kutatásokat a **vegyes migrációs környezet és a humanitárius válságokat kísérő emberkereskedelem** témakörében. A kutatások célja annak a tudásbázisnak a növelése, hogy hogyan hat az emberkereskedelem a vándorló és menedéjogért folyamodó emberekre. A kutatás fókusza kezdetben a szíriai konfliktus emberkereskedeleme gyakorolt hatása volt Szíriában és a szomszédos országokban: Törökországban, Libanonban, Jordániában és Irakban. Ennek a kutatásnak az eredménye a *Célkeresztben a sebezhetőségek*¹c. átfogó tanulmány, az első empirikus, több országot átfogó tanulmány, amely a konfliktus, a migráció és az emberkereskedelem kapcsolatát vizsgálja. 2018 közepén az ICMPD kiadta az *Emberkereskedelem az Európába vezető migrációs útvonalakon*²c. kutatási értékelőjét, melyben azoknak az emberkereskedelem áldozatainak az azonosítási, regisztrációs, védelmi és társadalmi integrációs hiányosságait, szükségleteit és kihívásait tárta fel, akik a migrációs útvonalakon – Görögországon, Bulgárián, Észak-Macedónián, Szerbián, Ausztrián, Németországon, Svédországon és Finnországon keresztül érkeztek Európába.

Az ICMPD a *Célkeresztben a sebezhetőségek* c. tanulmányban használt kutatási módszereket alkalmazta a Tanulmány az emberkereskedelemmel szembeni ellenállóképeségről és kiszolgáltatottságról, úton Európa felé (**STRIVE**) c. kutatási projekt megvalósításához, amely 2017 októberében vette kezdetét és az *Erő a folytatáshoz* c. tanulmányt eredményezte. A tanulmányban vizsgált országok a balkáni migrációs útvonalakon helyezkednek el: Görögország (amelyben egyben az első ország, ahova a kelet-mediterrán útvonalat használók érkeznek), Bulgária, Észak-Macedónia, Szerbia és Magyarország. Ezen kívül a kutatás kiterjedt Németországra, mely az útvonalakat használók számára a fő célországot jelenti, és Olaszországra, amely az első érkezési ország a közép-mediterrán útvonalon érkezők számára.

A tanulmány **az emberkereskedelem jelenségének leíró értékelése, nem pedig bármely ország, program vagy szervezet emberkereskedelem elleni fellépésének értékelése**. Ebből kifolyólag a vizsgált országok nemzeti hatóságait és a civil társadalmát, valamint az európai unió és egyéb regionális és nemzetközi döntéshozókat támogatja emberkereskedelem elleni fellépésükben azáltal, hogy megalapozott, empirikus ismereteken alapuló tudásbázist biztosít az európai migrációs útvonalakon jelenlévő emberkereskedelemmel kapcsolatban 2015 eleje óta. A tanulmánynak nem célja emberkereskedelmi ügyek azonosítása, hanem sokkal inkább arra törekszik, hogy bizonyítékon alapuló információval szolgáljon a potenciális emberkereskedelem jeleivel kapcsolatban és segítse a hatóságok lépéseit és a nyomon követés intézkedéseit.

Kutatási módszertan

A tanulmány **kutatási kérdései** a következők:

- Mennyire elterjedt az emberkereskedelem előfordulása azoknak az embereknek a körében, akik az irreguláris migrációs úton érkeztek meg Európába?
- Az Európába utazó emberek között mi tesz bizonyos embereket reziliensebbé az emberkereskedelemmel és más visszaélésekkel szemben?

1 ICMPD (2015). *Célkeresztben a sebezhetőségek: A szíriai háború és menekülthelyzet hatása az emberkereskedeleme - Szíria, Törökország, Libanon, Jordánia és Irak tanulmánya*. Bécs: ICMPD.

2 Forin, R. & Healy, C. (2018). *Emberkereskedelem az Európába vezető migrációs útvonalakon: A migráció, a menedék és az emberkereskedelem elleni fellépés közötti szakadék áthidalása*. Bécs: ICMPD.

- Melyek az emberkereskedelem és más bántalmazási formák sérülékenységi mutatói azoknak az embereknek a körében, akik Európába érkeznek?

A tereptanulmány során informátorok két külön csoportjával készült interjú, egyéni útmutatások, iránymutató kérdések és elemzési módszerek mentén: **az útvonalakat használó emberekkel** (menekültek és egyéb bevándorlók) és fő információszolgáltatókkal (nemzetközi szervezetek alkalmazottai, nemzeti és helyi hatóságok, nemzetközi, nemzeti és helyi civil és humanitárius szervezetek, újságírók és egyéb médiaforrások, kutatók és egyéb résztvevők).

Összesen 87 narratív mélyinterjú készült 91 úton levő emberrel. Az interjúk az interjúalanyok tájékoztatáson alapuló jóváhagyásával történtek, szigorú anonimitás és titoktartás mellett, helyben biztosítva az eljárásokat az azonnali reagálást igénylő esetek jelentéséhez. A sebezhető emberek kutatásba való bevonása esetén etikai alapelvek érvényesültek. Minden interjúalany a kelet-mediterrán és/vagy a balkáni vagy a közép-mediterrán útvonal érkezett, vagy épp az interjú készítésének időpontjában használta ezen utak valamelyikét. Ezen kívül **összesen 215 interjú készült összesen 245 fő információszolgáltatóval - beleértve az egyéni interjúkat és a fókuszcsoportos interjúkat 2-4 foglalkozásában hasonló profilú emberrel** – a hét vizsgált országban.

A 336 úton lévővel és fő információszolgáltatóval készített 302 interjú **hét fővárosban, valamint 32 - az útvonal, vagy a célországok mentén található - városokban vagy településen készült a tanulmány országaiban**, nagyrészt személyes, telefonos, Skype vagy emailben történt megkeresésen keresztül.³

A kutatás interdiszciplináris módszertant alkalmazott, az elsődleges, terepen zajló kutatás és az elméleti megközelítésű kutatás ötvözésével, valamint kvalitatív és kvantitatív források elemzésével. **Az így kapott adatokat és információkat triangulációnak (háromszögelésnek) vetettük alá**, hogy keresztvizsgálatokat találjunk, összehasonlítsuk és szembeállítsuk a különböző forrásokból származó és különböző módszerekkel nyert megállapításokat. Mivel az interjúalanyok nézőpontja szükségszerűen szubjektív, ⁴ megtettünk mindent annak érdekében, hogy keresztellenőrzéseket végezzünk és háromszögeljünk az információkat, ahelyett, hogy egy forrásra támaszkodtunk volna és részrehajló vagy korlátozott ismereteket vettünk volna figyelembe. Annak érdekében, hogy kompenzáljuk a nemzeti szempontú beszámolók korlátozásait, azoknak az embereknek a beszámolóit, akik saját maguk végighaladtak ezen az útvonalon előnyben részesítettük, mivel ők közvetlen tapasztalatokkal rendelkeznek az ebben a tanulmányban vizsgált problémákat illetően.

Annak érdekében, hogy biztosítsuk a módszertan és az elemzés érvényességét és megbízhatóságát, **szakértői felülvizsgálati rendszert** alkalmaztunk. A kutatást kettő, egy külső és egy belső felülvizsgálatnak vetettük alá, amelyet két vezető akadémikus, illetve az ICMPD kutatási osztályának vezetője végzett.

3 Görögország: Athén, Thessaloniki, Mytilene, Moria, Kavala, Drama és Fylakio; Észak-Macedónia: Szkopje, Tabanovce, Kumanovo és Gyevgjelija; Bulgária: Szófia; Szerbia: Belgrád, Szabadka, Nagyikinda, Zombor, Vranje, Bujanovac, Preševo, Adaševci, Principovac és Piroto; Magyarország: Budapest, Tompa és Szeged; Németország: Berlin, Bamberg, München, Nürnberg és Bad Kreuznach; Olaszország: Róma, Velence, Mestre, Nápoly, Palermo, Agrigento, Catania, Bagheria és Ventimiglia.

4 A meginterjúvált, úton levő emberek beszámolóit a saját élményeiket tartalmazzák, illetve olyan eseményeket, melyet közvetlenül, saját szemükkel láttak megtörténni más útitársakkal, vagy másoktól hallották. Ehhez hasonlóan a meginterjúvált fő információszolgáltatók tudásának is lehetnek korlátai és előítéletei attól függően, hogy állami vagy a civil szférában dolgoznak, egyetemen vagy egyéb szektorban. A legtöbb fő információszolgáltató az eseményeket annak az országnak a szemszögéből látja, ahol él és nem rendelkezik átfogó információval a teljes útvonalról. Ugyanez igaz a felhasznált szakirodalomra is, amelynek meglehetősen a saját hibái és előítéletei.

A tanulmány szerkezete

Az *Erő a folytatáshoz* c. teljes tanulmány **első fejezete** részletesen bemutatja a kutatás módszertanát, rövid irodalmi áttekintést kínál a kutatás témájával kapcsolatban és bemutatja a tanulmányban használt terminusokat. **A második fejezet** kontextusba helyezi a főbb kutatási eredményeket, azáltal, hogy elemzi az utazó emberek profilját, az általuk választott útvonalakat, valamint a helyzetükben alkalmazott migrációs és menekültügyi politikákat. **A harmadik fejezet** az emberkereskedelemmel szembeni reziliencia, valamint az emberkereskedelemnek való kiszolgáltatottság és egyéb visszaélések tényezőit elemzi a következő felosztásban: személyes tényezők, amelyek az indulást megelőző fázistól a szándékolt vagy tényleges célországba érkezésig folyamatosan jelen vannak; olyan tényezők, amelyek a származási országból kiinduló a tranzitországokon keresztül a célországig tartó utazás során merülnek fel; illetve azok a tényezők, amelyek a tanulmány által tranzitország vagy célország szerepben vizsgált országok nemzeti fellépéséhez kötődnek. **A negyedik fejezet** a potenciális emberkereskedelmi ügyekkel kapcsolatos információkat vizsgálja ebben a kontextusban, megkülönböztetve az emberkereskedelem különböző formáit és az egyéb visszaéléseket. A tanulmányt **a következtetések és a szakpolitikaorientált ajánlások** zárják le. A tanulmány függeléke a kutatás során azonosított potenciális emberkereskedelmi ügyeket és azokhoz kapcsolódó visszaéléseket tartalmaz, kiegészítve a 4. fejezetben leírt 29 esetet.

A mediterrán és a balkáni migrációs útvonalak

A kutatási eredmények egésze alapján a **migrációs útvonalak jellemzőinek** jelentősége nyilvánvaló. Az útvonalak földrajzi helyzete, valamint a különböző helyeken, különböző időtartamokra alkalmazott szakpolitikák és gyakorlatok meghatározzák az útvonalakat használó emberek élményeit. Az élményeket szintén befolyásolják az utazás időtartama és a menet közben felmerülő akadályok, különösen az olyan akadályok amelyekre az emberek utazásuk előkészítésekor nem készültek. Tehát a következőkben a 2015 és 2018 között utazó emberek profiljait és a politika alakulását fogjuk megvizsgálni.

Négy kulcsfontosságú pillanat nyomta rá bélyegét a kelet-mediterrán és a balkáni migrációs útvonalakra 2015 óta

A migráció szakaszai a kelet-mediterrán és a balkáni útvonalak mentén

Noha a kelet-mediterrán és a balkáni útvonalak körülményei a kutatás által lefedett négy év alatt dinamikusak voltak, bizonyos pillanatokban jelentős változások történtek. Az első fázist (2015 január-június) a **kelet-mediterrán és a balkáni útvonalon végigutazó emberek számának növekedése** jellemezte, amely 2014 végén vette kezdetét, és az általánosságban „nyitott határok” gyors átutazást tettek lehetővé, még ha az átutazás nem is volt szabályozva. Noha a bevándorlók csempészetével kapcsolatos szolgáltatásokra sokszor szükség volt ahhoz, hogy Törökországból a közeli görög szigetekre vezető rövid tengeri utat megtehessek, az emberek általában viszonylag gyorsan átjutottak a legtöbb vizsgált országon. 2015-ben a kelet-mediterrán útvonalon érkezők többsége szíriai volt, azonban jelentős számú afgán, iraki és eritreai is átkelt a tengeren és továbbhaladt a balkáni útvonalon.

A második fázis során, 2015 júniusa és 2016 márciusa között a balkáni útvonalat nagyobb mértékben szabályozták és ellenőrizték, illetve a **szakpolitikák és gyakorlatok általában lehetővé tették a legális átkelést a balkáni országokon**. 2015 májusában elfogadásra került az Európai Migrá-

ciós Stratégia, amely azonnali intézkedéseket és új stratégiai keretet határozott meg a migráció kezelésének területén. A stratégia részeként „fogadóállomások” (hotspot-okat) alakítottak ki Görögországban és Olaszországban, és, ehhez a fogadóállomás-megközelítéshez kapcsolódva egy ideiglenes EU-n belüli sürgősségi áthelyezési rendszer került jóváhagyásra 2015 szeptemberében, amelyben az EU-tagállamok elkötelezték magukat, hogy áthelyeznek összesen 160 000 „egyértelműen nemzetközi védelemre szoruló” embert Görögországból és Olaszországból.

Ahogy az egyik észak-macedóniai nemzeti hatóságnál dolgozó interjúalany leírta, 2015-ben olyan emberek érkeztek az országba, akik „nem feleltek meg a belépési feltételeknek és nem kértek védelmet az államtól – egyszerűen csak át akartak haladni. Ilyen kategória azonban nem létezett.” Ezért Észak-Macedónia és Szerbia 2015 közepén jogszabályi módosításokat hajtott végre, amelyek szerint **az emberek jogosultak voltak szabályosan átutazni az országokon, feltéve, hogy regisztrálták „menedékkérői szándékukat” és 72 órán belül elhagyták az országot.** A német kormány 2015 augusztusában kiadott egy nyilatkozatot, miszerint felfüggesztette a dublini rendelet szíriaiakra való alkalmazását, lehetővé téve a szíriaiak számára, hogy még akkor is menedékjogot kérjenek Németországban, ha már áthaladtak más európai uniós tagállamon.

Magyarország Szerbiával és Horvátországgal közös határain egy megközelítőleg 200 km hosszú szögesdrót kerítés épült, amely 2015 szeptemberében készült el. Azok, akik a kerítésen keresztül próbálnak behatolni Magyarország területére, bűncselekmény elkövetésével vádolhatók. 2016 elején az útvonalon elhelyezkedő országok korlátozni próbálták a szíriaiaktól, irakiaktól és afgánoktól eltérő nemzetiségű személyek beutazását. Később az afgánokat eltávolították a listáról. 2015 december 20-ig egy millió embert regisztráltak, aki annak az évnek a kezdete óta vízi vagy szárazföldi úton érkezett az érkezés szerinti első európai uniós országba.

A kelet-mediterrán útvonalat, amely Törökországból Görögországba vezet a tengeren át, majd a szárazföldi útvonalon folytatódik a Nyugat-Balkánon át, **2015-ben biztonságosabb és könnyebb útvonalnak tartották, mint a közép- és nyugat-mediterrán útvonalat.** Az ezen az útvonalon való utazáshoz általában nem kellett igénybe venni a csempészek által nyújtott szolgáltatásokat, amely fenntartotta az emberek embercsempészekkel folytatott interakcióból származó bármilyen kockázatokkal szembeni ellenálló képességét. Az utazók között sok szíriai volt és sokan közülük megfelelő forrásokkal és lehetőségekkel rendelkeztek ahhoz, hogy viszonylag gyorsan elérjék a tervezett úti céljukat (általában Németországot vagy Svédországot).

A harmadik fázis kezdetét (2016 március-december) az **EU-Törökország Nyilatkozat, lezárások, korlátozások és a határok megerősítése** jellemezte a balkáni útvonalon elhelyezkedő országokban. 2016 további részében a Törökországból Görögországba vízi úton átkelő emberek száma jelentősen lecsökkent. A Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) 2016-ban összesen 384 527 vízi és szárazföldi úton EU-ba érkező személyt regisztrált, a 2015-ös 1 046 599-ös adattal szemben.

A rendszeres továbbjutási lehetőséget Görögországból Észak-Macedónián és Szerbián keresztül sikerült hatékonyan felszámolni. Sok ember, aki ezeken az útvonalakon szándékozott Nyugat-Európába jutni, „ott rekedt” az úton. 2016-tól a németországi politikák is szigorúbbakká váltak, bizonyos menedékkérő csoportok munkaerőpiachoz való hozzáféréseinek korlátozásával és a menekültügyi, kiutasítási és kitoloncolási eljárások felgyorsításával.

2018-ban, amikor a jelen tanulmány terepen zajló kutatási része készült, összesen 141 938 személy lépett be az érkezés szerinti első európai uniós országba. **Néhányan elkezdtek az „ellenkező” irányba utazni, nem csak Nyugat-Európa felé, míg mások új - és általában veszélyesebb - útvo-**

nalakon próbálták megközelíteni céljukat. Az „ellenkező” irányba való mozgás okai a következők voltak:

- időszakos betakarítási munka nyáron és ősszel;
- az emberek elszakadtak azoktól a családtagjaiktól az út során, akik nem tudtak tovább haladni meg akarták keresni őket.
- mert szabálytalanul akartak visszatérni származási országukba; vagy
- mert nem tudták átlépni a szerb-magyar határt, hogy újra beléphessenek az EU-ba, és ezért vissza akartak térni az egyetlen elérhető EU-tagállamba: Görögországba.

2017 augusztusától 2018 kora októberig az Iránba utazó szerbek részére biztosított vízumliberalizációval kapcsolatos viszonyosságot biztosító intézkedések alapján **az irániak vízumkötelezettség nélkül utazhattak Szerbiába.** Néhány iráni számára ez egy szabályos és biztonságos utazási módot jelentett, hiszen szinte turistaként utazhattak Szerbiáig; ott benyújthatták menedékkérelmüket; Szerbiából Nyugat-Európába utazhattak és kérhettek ott menedéket; vagy Görögországba utazhattak, hogy Nyugat-Európába repülhessenek és ott menedéket kérhessenek.

A 2017-es németországi általános választásokat és a 2018-as bajorországi választásokat követően a német kormány **gyorsított eljárást vezetett be** a német politikai vitában „másodlagos bevándorlóknak” nevezett, olyan **Németországban menedékjogot kérő személyek számára, akik már átutaztak más EU-tagállamokon.**

Az alábbi táblázatban a balkáni útvonalon található országokba belépőként regisztrált személyek száma látható. A vizsgált országokba érkező személyek éves adatai egyértelműen folyamatos csökkenést mutatnak 2015 óta a kelet-mediterrán és a balkáni útvonalon.

A Kelet-mediterrán és balkáni útvonalakon végighaladó regisztrált emberek száma összesen, 2015-2018

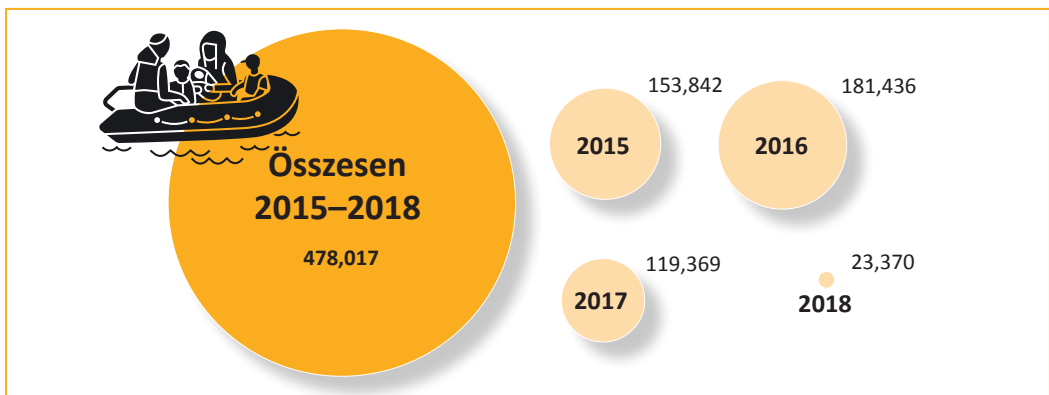
Regisztráció éve:	Görögország	Bulgária	Észak-Macedónia	Szerbia	Magyarország
2015	857,363	31,174	388,233	579,518	411,515
2016	176,906	17,187	89,771	98,975	19,221
2017	35,052	2,562	547	5,435	1,626
2018	49,158	2,503	3,126	8,022	382
Összesen 2015-2018	1,118,479	53,426	481,677	691,950	432,744

Forrás: Az IOM (Nemzetközi Migrációs szervezet) Elmozdulás Követő Mátrix (DTM) Flow Monitoringjából származó adatok: <https://migration.iom.int/europe> (2018 végén). A 2015-ös adatok az IOM DTM éves áttekintéséből származnak: <https://displacement.iom.int/reports/europe-%E2%80%94-mixed-migration-flows-europe-yearly-overview-2015>.

Az Olaszországba tengeri útvonalon érkező emberek száma 2016-ban tetőzött, a 2017-es fokozatos és a 2018-as drámai csökkenést megelőzően

A **közép-mediterrán útvonalat**, amelyre igaz, hogy ugyanazok az EU-szintű politikák vonatkoznak, mint a többi útvonalra, nagy mértékben befolyásolják a nemzeti fejlemények Olaszországban. Míg 2015 és 2016 folyamán nagyjából változatlan volt a személyek száma, akik a közép-mediterrán útvonalon keresztül érkeztek, 2017-ben és 2018-ban jelentős csökkenés következett be.

Tengeri útvonalon Olaszországba érkezettként regisztráltak, 2015-2018

Forrás: Az IOM (Nemzetközi Migrációs szervezet) Elmozdulás Követő Mátrix (DTM) áramlás felügyeletéből származó adatok: <https://migration.iom.int/europe> (2018 végén). A 2015-ös adatok az IOM DTM éves áttekintéséből származnak: <https://displacement.iom.int/reports/europe-%E2%80%94-mixed-migration-flows-europe-yearly-overview-2015>.

2015-ig Olaszország fogadta a legtöbb migrációs útvonalakon keresztül EU-ba érkező embert - 2014-ben ez körülbelül 170 000 embernek felelt meg. **Azok az emberek, akik a közép-mediterrán útvonalon érkeztek és Olaszországban nyújtották be menedékjog iránti kérelmüket, 2015-ben nagyrészt Nyugat-Afrikából és Afrika szarváról érkeztek**, többnyire férfiak voltak, de már enyhe növekedés volt érezhető a kísérő nélküli kiskorúak számában. Kisebb számban ugyan, de érkeztek emberek Olaszországba Szíriából, Bangladesből, Pakisztánból, Afganisztánból és Ukrajnából. 2016-ban az Olaszországba érkezettek közül többen nyújtottak be menedékkérelmet Olaszországban, főleg a nyugat-afrikaiak és eritreaiak, illetve több nő és kísérő nélküli kiskorú.

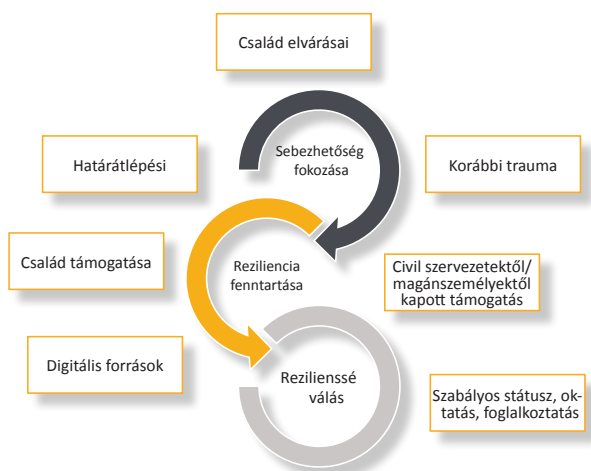
2017 februárjában **Olaszország és Líbia** migrációs együttműködésről **szóló szándéknyilatkozatot írt alá**. 2017-ben megnövekedett számban érkeztek Olaszországba nigériaiak és bangladesiek, valamint növekedett a kísérő nélküli kiskorúak száma. A balkáni útvonalat használók mellett eritreaiak, nigériaiak és somáliaiak is használták a közép-mediterrán útvonalat, hogy tovább utazzanak és Németországban nyújtsák be menedékkérelmüket.

Az Olaszországban 2018 végén elfogadott Biztonsági Törvény az „illegális bevándorlás” leküzdésére irányuló intézkedéseket tartalmaz, célja, hogy biztosítsa a kitoloncolási végzések hatékony végrehajtását, és szabályozza a humanitárius célból kiadott ideiglenes tartózkodási engedélyeket. Olaszország és más EU-tagállamok egyre inkább korlátozzák a felkutatással és mentéssel foglalkozó hajók műveleteit. 2018-ban az Olaszországba tengeren át érkezett 23 370 személy nemzetisége nagyrészt tunéziai volt. Míg 2016 óta az Olaszországba érkezők száma folyamatosan csökkent, addig a Földközi-tenger nyugati részén keresztül Spanyolországba érkezők száma folyamatosan növekedett 2015 óta, 2018-ban elérve a 64 427 főt.

Emberkereskedelemmel szembeni reziliencia és embeke- reskedelemnek és egyéb visszaéléseknek való kiszolgáltatottság

A reziliencia alatt az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szembeni ellenálló képesség értendő, míg a sebezhetőség az emberkereskedelem előfordulásának valószínűségére utal.

Az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szembeni reziliencia alatt jelen kutatásban az emberkereskedelem és az más visszaélések megtörténésének megelőzéséhez hozzájáruló tényezők értendők. A reziliencia a migrációs utazás élményének pozitívabb tényezőivel foglalkozik és azokra a személyekre fókuszál, akiket nem bántalmaztak vagy nem zsákmányoltak ki – illetve, hogy miért nem történtek velük ezek. **Másrészről a kiszolgáltatottság az emberkereskedelem veszélyeivel foglalkozik és azokkal a tényezőkkel, amelyek sebezhetőbbé teszik a migrációs útvonalakat használó embereket az emberkereskedelem és a kizsákmányolás szempontjából.** Bizonyos tekintetben a reziliencia egyszerűen a kiszolgáltatottság ellentéte: hogyha bizonyos sebezhetőségek nincsenek jelen, az adott személy reziliensebb. Azonban a reziliencia számos olyan tényezője is azonosításra került, amelyek nem kötődnek a sebezhetőséghez.

A reziliencia egy kiindulási pontként fogható fel, amely fenntartható vagy növelhető - illetve amelyet a sebezhetőség tényezői csökkenthetnek. A reziliencia alapállapotnak tekinthető, mivel az útvonalakat használó emberek többsége nem válik emberkereskedelem áldozatává, így kutatás segítségével feltárható, hogy melyek azok a tényezők, amelyek bizonyos embereket bizonyos helyzetekben az emberkereskedelem áldozataivá tesznek. Tehát az emberkereskedelem rendelkezésnek és a normálistól eltérőnek tekintendő. Ez azonban nem befolyásolja a tényt, amelyet az *Erő a folytatáshoz* c. kutatás eredményei alátámasztanak, hogy nagy számú ember tapasztal meg súlyos emberi jogi visszaéléseket ebben a kontextusban.

A megfelelő válaszlépések kifejlesztése érdekében a sérülékenységet is meg kell érteni. Bizonyos egyedi esetekben az emberkereskedelemnek való kiszolgáltatottság helyzetei valódi emberkereskedelmi ügyek jellemzőit mutathatják, amelyek viszont, további kutatások alapján emberkereskedelem bűncselekményének minősülhetnek.

A sebezhetőség és a reziliencia elválaszthatlanul összefonódnak. Annak érdekében, hogy az emberkereskedelem és az egyéb visszaélések eseteinek száma csökkenjen, egyrészt a kiszolgáltatottság és a különböző veszélyeknek való kitettség mértékének csökkentésére, másrészt az ellenállási képesség növelésére lenne szükség. Az emberkereskedelem és az egyéb visszaélések azért történnek, mert az emberek sebezhetőek, veszélyeknek vannak kitéve, és nincsenek abban a helyzetben, hogy ellenálljanak a veszélyeknek. A kutatás szerint a reziliencia és a kiszolgáltatottság tényezői:

- dinamikusan változnak az idő múlásával – nem állandók az utazás során;
- különbözőképp befolyásolják az embereket – ami némelyek esetében reziliencia, az mások esetében sebezhetőség; illetve
- kumulatívak – kölcsönösen egymásra ható tényezők kombinációja határozza meg őket.

Az úton levő emberek szempontjából az **indulás előtt, az utazás közben, a tranzitországokban és a tervezett célszágokban** történő események és helyzetek mind hatással vannak a rezilienciára és a sebezhetőségre. A reziliencia és a sebezhetőség növekedhet, csökkenhet vagy átalakulhat. A reziliencia és a sebezhetőség tényezői vitathatók, definiálhatók és újradefiniálhatók az utazás egyes szakaszai során. Például az, hogy valakivel hogy bántak gyerekkorában, az utazás bizonyos szakaszai során sebezhetőséget jelenthet, míg az utazás más szakaszaiban, vagy a célállomáson rezilienciát.

A személyes tulajdonságok és körülmények befolyásolják a rezilienciát és a sebezhetőséget

A személyes tényezők önmagukban nem jelentenek ellenálló képességet vagy emberkereskedelemnek való kiszolgáltatottságot. Inkább kölcsönhatásba lépnek a reziliencia és a sebezhetőség kontextuális tényezőivel, és különböző módokon növelik a rezilienciát vagy súlyosbítják a sebezhetőséget. A személyes kiszolgáltatottság és a reziliencia tényezői lényegesek az utazás során, a származási országban vagy korábbi tartózkodási helyen töltött indulás előtti időszakról, a tervezett végző célszágban való letelepedésig.

Az életkor és a nem a fő információszolgáltatók által leggyakrabban említett sebezhetőségi tényező, különösen, hogy a gyermekek (főleg a kísérő nélküli kiskorúak), a nők és a (gyerek) lányok kiszolgáltatottabbak. **A gyermekek,** élettapasztalat hiányában **eleve kiszolgáltatottabbak az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szemben.** Azonban migrációs utazásuk körülményei csökkenthetik vagy növelhetik sebezhetőségüket. Az életkor és a nem hatnak egymásra, így bizonyos lányok, fiúk, nők vagy férfiak különösen rezilienssé, míg mások különösen sebezhetővé válnak, a kontextustól és a helyzettől függően.

A nők és a lányok nagyobb veszélynek vannak kitéve különösen a szexuális célú emberkereskedelem, valamint az ahhoz kapcsolódó visszaélések mint például a „túlélő szex” (szexuális szolgáltatások nyújtása a személy számára szükséges árucikk vagy szolgáltatás ellenében) és a szexuális és nemi alapú erőszak (SGBV) egyéb formáinak szempontjából. **A férfiakat és a fiúkat általában reziliensebbnek tekintik, ugyanakkor ők is ki vannak szolgáltatva bizonyos sérüléseknek és nemhez kapcsolódó elvárásoknak.** Bizonyos esetekben az az előfeltételezés, hogy ők reziliensebbek, valójában csak a sebezhetőségüket súlyosbítja.

Kevés információ áll rendelkezésre az úton levő lesbikus, meleg, biszexuális vagy transznemű (LGBT) személyekről, noha ők a diszkrimináció miatt fokozottan sebezhetőek. A fogyatékkal élők és az idős emberek szintén fokozottan kiszolgáltatottak egy migrációs utazás során.

„Az utazás nagyon nehéz volt. Isten segítségével megérkeztem, ő adott nekem erőt.”

- 35 éves iráni férfival készített interjú, Magyarország (HU-M-01)

A vallásos hit lelki erőt ad az embereknek az utazás nehézségeivel való megküzdésben. Az ebben a kutatásban meginterjúvált - és az utat végigjáró - 91 férfi és nő többsége, hangsúlyozta vallását vagy hitét, mint a reziliencia tényezőjét – nem kifejezetten az emberkereskedelemmel szembeni ellenállóképesség tényezőjeként, hanem egyfajta erőforrásként, amely abban segítette őket, hogy megküzdjenek a migrációs utazás során felmerülő nehézségekkel és a célországban tapasztalt élményekkel.

Az útvonalakon utazó emberek a továbbhaladás érdekében lelki erejükre, motivációikra, jövőbeni terveikre és általános reményérzetükre támaszkodnak. Egy megkérdezett szír férfi szerint: *„Ha elveszítjük az életbe vetett reményünket, meghalunk. A remény éltet minket.”* A tervekkel kapcsolatos rugalmasság és a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodás képessége szintén a reziliencia formái. Másrésztől, a kizsákmányolásnak és visszaéléseknek való kiszolgáltatottság specifikus forrását jelentheti az, amikor az emberek utazással és a tervezett célországgal kapcsolatos elvárásai messze állnak a valóságtól.

Egy afgán fiatalember, akivel Magyarországon készült interjú, a reziliencia kulcsfontosságú elemeként azonosította mentális erejét és elszántságát, valamint helyzetének javulásába vetett reményét. Egy dalból idézett egy sort, amelyet azért hallgatott, hogy megőrizze a reményt: „Az álmaid előre visznek, az emlékeid visszahúznak, mi marad neked?”

Idézett dal: Bahram Nouraei: „Lams” (Érintés), Eshteabahe Khoob (Jó hiba) c. album 2015.

A reziliencia és a remény további forrása az úton levők számára a családtagjaiktól érkező támogatás. Azonban az embereket az is motiválhatja arra, hogy megtegyék ezt az utat, hogy úgy érzik, ezzel jobbra tehetik családjuk jövőjét és családtagjaik elvárásai nyomást gyakorolnak rájuk. Ezek a család részéről érkező elvárások a remény és a kitartás forrásai lehetnek, ugyanakkor **sebezhetőbbé is tehetik az embereket és arra vezethetnek, hogy az áldozatok könnyebben belenyugszanak a szenvedésbe, a kizsákmányolásokat és visszaéléseket beleértve, hogy biztosíthassák családjuk jólétét.**

„A rendszer áldozatai vagyunk. Nem azért jövünk Európába, hogy meggazdagodjunk, hanem azért, hogy kijuttassuk családjunkat a szegénységből, és megfelelő képzést biztosítsunk gyermekeinknek, hogy jobb iskolákba járhassanak, mint amibe mi jártunk. [...] Tudom, hogy ez az oka annak, hogy több ezer fiatal afrikai, mint én, szerencsét próbál Európában.”

- 35 éves szenegáli férfival készített interjú, Németország

A sebezhetőség néhány személyes tényezője is motivációt jelenthet arra, hogy valaki a migráció mellett döntsön, mint például a rossz gazdasági körülmények és jövőbeli kilátások, megtapasztalt erőszak, konfliktus, illetve szexuális és nemi alapú erőszak, szembekerülés a származási ország hatóságaival és a marginalizálódott csoportokkal való bánásmód. Néhány ember személyes megküzdését csökkenti az indulás előtti traumatikus élmény elszívódása, amelyet egy az utazás során elszívódott trauma újból felszínre hozott.

Az adott személy általános iskolázottsági szintje, képzettsége és írási-olvasási képességei szintén meghatározóak a reziliencia tekintetében, ugyanúgy mint a kockázattudatosság és az általános élettapasztalat. Ezek megkönnyítik a lényeges információkhoz való hozzáférést, csökkentik az embercsempészekre vagy egyéb jogellenes szereplőkre való támaszkodást. Ennek egyik kulcsfontosságú tényezője a digitális jártasság, valamint az internethez és a közösségi médiához való hozzáférés. Ezzel ellentétben a kevésbé tájékozott, alacsonyabb iskolázottságú és képzettségű személyek kiszolgáltatottabbak az emberkereskedelemnek és a visszaéléseknek.

Az adott személy pénzügyi helyzete az utazás minden szakaszában fontos, és a tervezési fázis során meghatározó. Az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szembeni reziliencia, valamint az általános biztonság nagymértékben függ a pénzügyi forrásoktól. A reziliencia megőrzésének érdekében különösen fontos az eladósodás elkerülésének képessége, illetve, a tartozás gyors fizetése. Mindez kölcsönhatásban van a gyorsabb és biztonságosabb migrációs utazás lehetőségével a tervezett úti cél elérésben. A pénzügyi nehézségek könnyen manipulálhatóvá,

félrevezethetővé és kizsákmányolhatóvá teszik az embereket, és gyakran összefüggnek az alacsonyabb iskolázottsággal.

A rezilienciát és a sebezhetőséget a migrációs politikák és gyakorlatok határozzák meg

Az utazás körülményei rezilienciával és sebezhetőséggel kapcsolatos kulcstényezőt határoznak meg és a környező politikai helyzettel függnek. **Az útvonalak használatának szükségszerűsége a szabályos utazás alternatíváinak hiányában, valamint a bevándorlók csempészetével kapcsolatos szolgáltatások igénybevételének következetes szükséglete meghatározó tényezők.** Az utazás maga növeli a sebezhetőséget, és a kutatás alanyai a definíció szerint olyan személyek, akik váltatták az utazást.

A legrosszabb az, hogy amikor bevándorló vagy, olyan dolgokkal nézel szembe, melyek kívülről és belülről is megölhetnek.”

- 18 éves afgán férfival készített interjú, Magyarország

A legfőbb ellenállási képességet az emberkereskedelemmel és minden más visszaéléssel szemben az nyújtja, ha az illető személy jogszerűen utazhat repülővel és belépésre jogosító vízummal rendelkezik valamelyik EU-tagállamba. Az utazás legális csatornája a reziliencia egyik legfontosabb meghatározója, mivel lehetővé teszi az emberek számára, hogy elkerüljék a veszélyes utazást. A kevés szabályosan utazó ember számára az utazás olcsóbbnak és biztonságosabbnak bizonyult, ők reziliensebbek voltak az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szemben.

A szabályos légi közlekedés lehetőségének hiányában, a tengeri és/vagy szárazföldi szabályos utazás lehetősége a reziliencia következő legjobb forrása. Ez számos ember számára elérhető volt, legalább utazásuk néhány szakaszára, Görögországból Németországba és más európai uniós országokba, 2015 közepétől 2016 márciusáig. Tehát ezek az emberek, és közülük különösen azok, akiknek nagyobb esélyük volt arra, hogy nemzetközi védelmet kapjanak egy uniós országban, mint például a szíriaiak, eritreaiak és irakiak, pozitívabb élményeket szereztek az utazás során és kevésbé volt szükségük arra, hogy csempészek által nyújtott szolgáltatásokat vegyenek igénybe. Ez szemben áll azoknak az embereknek az emberkereskedelemnek és egyéb visszaéléseknek való kiszolgáltatottságával, akik 2016 márciusa óta keltek útra, illetve akik „biztonságos származási országnak” tartott országból indulnak.

Az európai országok által 2016 óta fokozatosan bevezetett mozgást és mobilitást érintő korlátozások jelentősen megnövelték az útvonalakat használó emberek sebezhetőségét. Természetesen az emberek a lehető legolcsóbban és legbiztonságosabban szeretnének utazni, de a változó politikák, illetve a korlátozó jogszabályok és intézkedések nem sok választást hagynak számukra. „A legnagyobb gond az volt, hogy táborokban kellett laknunk, amíg meg nem kaptuk a legális lehetőséget a továbbutazásra” - mondta egy Észak-Macedóniában meginterjúvolt 26 éves afgán férfi.

Ugyan az Európán kívüli tranzitországok nem tartoztak a kutatás elsődleges célpontjai közé, felmerültek sebezhetőségre utaló jelek, abúzusokat is beleértve, amelyeket az úton levők Iránban,

Törökországban és Líbiában szenvedtek el. **Az ezeken az országokon való átutazás, a Görögországba és Olaszországba történő tengeri átkelés és az európai határok átlépése közben történt események okozta traumák és nehézségek veszélyeztetik az emberek rezilienciáját.** Azonban, a törökországi élményekről és a görög szigetekre való sokkal rövidebb és biztonságosabb tengeri átkelésről szóló beszámolók alapján elmondható, hogy az ezen az útvonalon közlekedő emberek kevesebb erőszakot és kizsákmányolást tapasztalnak, mint azok, akik Líbián és a Földközi-tenger középső térségében kelnek át.

„Líbia káoszában mindenféle milícia uralkodik és alkalmazza törvényeit. A bevándorlók kizsákmányolása egyik specialitássukká vált. Mindenki fegyverekkel és hatalommal rendelkezik. Ezeknek az embereknek a szemében az életünk értéktelen volt.”

- szenegáli férfival készített interjú, Németország

Az emberek sebezhetőségét fokozó tényezők közé tartoznak az Európán belüli határok átlépésekor az Olaszországba való beléptetés késleltetett megtagadásáról, illetve az emberi jogokkal kapcsolatos visszaélésekről és az illegális visszaküldésekről („visszatoloncolásokról”) szóló jelentések Bugáriában, Észak-Macedóniában, Szerbiában és Magyarországon. Ezek a visszaélések, amelyeket az úton levők szenvednek el, beleértve a gyermekeket is, igen károsak a rezilienciájukra nézve, valamint bizalmatlanná teszik őket az állami hatóságokkal szemben.

Egy Magyarországon megkérdezett 18 éves afgán férfi gyermekként kelt át a török-bolgár határon:

„Sohasem lehet elfelejteni, amit velünk tettek. [...] Nem szívesen mondom el ezeket, de a világnak tudnia kell arról, ami velünk történt. Hatszor próbáltuk meg átlépni a [török-bolgár] határt és a [bolgár] rendőrség ötször kapott el minket. Nem csak ha megverték, de el is vették mindenünket, a pénzünket, a mobiltelefonunkat, mindent. Hogyha a rendőrtiszt jószívű volt, elvett tőled mindent, de legalább a táskádat visszaadta. De ez a hatból csak egy alkalommal történt meg. Mind az öt alkalommal nagyon megverték.”

Továbbá 2015 szeptembere óta a Szerbiából Magyarországra történő hivatalos beléptetés egy nem hivatalos „várólista” alapján történik. Ez azt jelenti, hogy az embereknek csempészek által nyújtott szolgáltatásokhoz kell folyamodniuk, hogy elkerüljék ezt a rendszert, és/vagy alternatív, kockázatosabb útvonalakat kell használniuk. A másik opció az, hogy fizetnek azért, hogy előrébb kerüljenek a listán, növelve ezzel pénzügyi sebezhetőségüket.

A balkáni útvonalon utazók többsége a lehető leggyorsabban akar elérni a következő országba. Sohasem akartak jelentősebb időt tölteni ezekben az országokban, sőt egyáltalán be sem léptek volna ezekbe az országokba, ha rendelkezésükre állt volna egy alternatív, gyorsabb vagy biztonságosabb útvonal az általuk kiválasztott célországba. Azonban, **a vágy, hogy gyorsan továbbutazzanak a 2016 márciusa óta az átutazást egyre inkább korlátozó politikákkal és gyakorlatokkal kombinálva, jelentős mértékben károsította az emberek ellenálló képességét.** Az, hogy nem rendelkeznek hivatalos személyazonosító okmányokkal, vagy nincsenek regisztrálva egy olyan or-

zágban, amelyen átutaznak, szintén sebezhetővé teszi az embereket a kizsákmányolással és az egyéb visszaélésekkel szemben, mivel valószínűbb, hogy igyekeznek elkerülni a hatóságokat és kevésbé valószínű, hogy segítséget kérnének.

A menekültek döntéshozatalát befolyásoló tényezők

Az átutazás Olaszországon más európai országok felé szintén kiszolgáltatottá teheti az embereket az emberkereskedelemmel szemben, különösen ha a más országokkal való határok, mint például Franciaország, Svájc és Ausztria le vannak zárva, így az illegális határátlépés marad az egyetlen opció. Az Olaszország északi határainál kialakult helyzet (Ventimiglia, Bardonecchia, Como és Brenner) sebezhetőséget válthat ki.

A bevándorlók csempészésével kapcsolatos pozitív tapasztalatok fenntartják az emberek rezilienciáját, azonban a bevándorlók csempészetével kapcsolatos szolgáltatások igénybevétele ugyanakkor kiszolgáltatottá is teheti őket az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szemben.

A migráció és menedékkérés jogszerű módjainak hiányában, illetve az útvonalakon való szabályos átutazás lehetőségeinek hiányában az útvonalat használók közül szinte mindenki a bevándorlók csempészetével kapcsolatos szolgáltatásokat veszi igénybe, legalább néhány ponton. A reziliencia és a sebezhetőség számos meghatározó tényezője a csempészetrel kapcsolatos tapasztalatokon múlik. A csempészek által nyújtott szolgáltatások igénybevétele rezilienciát jelent, akkor, ha a csempészek elvégzik a feladatot, melyért fizettek nekik, és kiszolgáltatottságot, ha a csempészek az embereket közvetlenül kihasználják és kizsákmányolják, vagy azáltal használják és zsákmányolják ki őket, hogy fizetniük kell a csempészek által nyújtott szolgáltatásokért.

Reziliencia a migrációs út vonatkozásában

Az emberek tapasztalataitól függően, a **csempészek által nyújtott szolgáltatások igénybevétele jelentheti a reziliencia tényezőjét, vagy, hogyha nem így van, akkor a csempészek által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevő személy a csempészekkel folytatott interakciót rendkívül pozitív fényben is láthatja, tekintve, hogy nem áll rendelkezésre más alternatíva.** A „jó csempészek” gondoskodnak arról, hogy mindenki biztonságban legyen és elérje a célállomást, ügyelnek az üzleti hírnevükre és gyakran nem részesei a kifinomult, szervezett bűnözői hálózatoknak.

„[A csempészek] jók. Attól függ, ha a csempészed jó, te is jól leszel. Ha a csempészed nem jó, te sem leszel jól. Mikor börtönben voltam [Bulgáriában], találkoztam egy csempésszel. A testvére 15 hónapon át velem volt. Ezt jó volt tudni. Ebből tudtam, hogy ő jó. Ebben az időszakban nem voltak rossz élményeim a csempészekkel kapcsolatban, mert ő nagyon jó volt velem. Elhozott engem Bulgáriából ide [...]. Mindig próbálta a lehető legjobb lehetőséget ajánlani nekem, a lehető leggyorsabbat.”

– 23 éves pakisztáni férfival készített interjú, Szerbia

Azoknak az embereknek, akik megengedhetik maguknak a drágább, biztonságosabb csempészek által nyújtott szolgáltatást, a csempészet a reziliencia tényezőjének tekinthető. Ez különösen azokra vonatkozik, akik megengedhetik maguknak a „teljes csomagot” a tervezett célországukba vezető egész út során saját országukból származó, megbízható emberek szolgáltatásait igénybe véve. A csempészek feltételes, fázis alapú kifizetése, amelyet a biztonságos megérkezéshez kötnek, növelheti a szolgáltatást igénybe vevők biztonságát, illetve rezilienciájukat és csökkentheti a visszaélések valószínűségét.

Az embereknek rendkívül negatív tapasztalataik is vannak a csempészzel kapcsolatban, amelyek terjedhetnek **az árakkal és az útvonalakkal kapcsolatos félrevezetéstől a fenyegetéseken, a szexuális és fizikai erőszakon, a szexuális célú emberkereskedelmen és a kényszermunkán át egészen a zsarolás által történő szabadságtól való megfosztásig.** A félrevezetésekkel, fenyegetésekkel

és erőszakkal kapcsolatos tapasztalatok jelentősen csökkentik az emberek általános rezilienciáját, és növelik a csempészek vagy más szereplők általi kizsákmányolásnak vagy emberkereskedelemnek való kiszolgáltatottságot. A balkáni útvonalon működő csempészek gyakran követnek el fizikai erőszakot és szinte mindenki, aki a közép-mediterrán útvonalon utazott, beszámolt arról, hogy lopást, erőszakot vagy kizsákmányolást tapasztalt.

„A csempészek megerőszakolják a gyerekeket, ha nem tudnak fizetni. Tapasztalatom szerint a legtöbb kísérő nélküli kiskorút megerőszakolják. Nincs olyan fiú, aki ne tapasztalt volna valamilyen visszaélést az utazás alatt. Ha ellenállnak az erőszaknak, a csempészek cigarettákkal megégetik őket. Hallottam olyat is, hogy amikor a kiskorúak ellenálltak és rúgkapáltak, a csempészek megbilincseltek és úgy erőszakolták meg őket.”

- Gyermekvédelmi szakértő egy magyarországi bevándorló közösségből

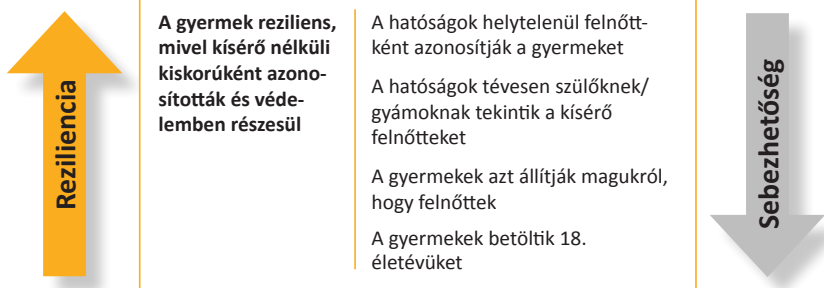
Más esetekben a sebezhetőség nem közvetlenül a csempészekkel való interakció kapcsán merül fel, hanem arra a tényre vezethető vissza, hogy fizetni kell a szolgáltatásokért. A csempészek által nyújtott szolgáltatásokba nem tartozik bele a kizsákmányolás és a bántalmazás, de az, hogy úton levő embereknek elfogy a pénze és eladósodnak, hogy kifizethessék ezeket a szolgáltatásokat; különösen kiszolgáltatottá teszi őket a munkaerő-kizsákmányolással szemben.

Az utazó csoportok összetétele hatást gyakorol a rezilienciára és a sebezhetőségre

A csoport, amellyel az emberek utaznak, szintén hatással van annak a valószínűségére, hogy visszaélés vagy emberkereskedelem áldozataivá válnak-e. A csoportdinamika különbözik lányok, fiúk, nők és férfiak esetében, és az is befolyásolja, hogy családdal vagy egyedül utazik, távolabbi rokonokkal, a közösségből származó emberekkel vagy idegenekkel.

A gyerekek rezilienciája szempontjából kulcsfontosságú, hogy egyik vagy másik szülőjük velük utazzon. Mindazonáltal három döntő fontosságú probléma károsíthatja a szüleikkel utazó gyermekek rezilienciáját. Először is, úgy tűnhet, hogy a gyermekek szüleikkel vagy családtagjaikkal utaznak, de valójában nem ez a helyzet. Másodszor, a gyermek szülője vagy szülei lehetnek épp azok a személyek, akik bántalmazzák és/vagy kizsákmányolják őket. Végezetül, a gyermekek elszakadhatnak szüleiktől az út során.

Kísérő nélküli kiskorúak rezilienciája és sebezhetősége

A családtól való elszakadás a sebezhetőség kulcsfontosságú tényezője a balkáni és a mediterrán útvonalakon. A családok több okból is elszakadhatnak: véletlenül; utazási stratégia miatt; határellenőrzési műveletek okán; vagy csempészek miatt, akik így akarnak pénzt kizsarolni. Ez a kritikus pillanat rendkívül megnövelheti a sebezhetőséget azon gyermekek esetében, akik szüleikkel együtt kezdték meg az utazást, illetve megnövelheti azoknak a felnőtteknek a sebezhetőségét, akik kétségbeesetten várják, hogy visszakaphassák gyermekeiket.

A kísérő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított gyermekek különösen sebezhetőek a migrációs útvonalakon. A kísérő nélküli kiskorúak nagy többsége nem árva, pusztán elszakadt szüleitől vagy gondviselőitől az utazás egy pontján, akár már a származási országából való elinduláskor.

Az is előfordul, hogy a szülők egyedül indítják útnak gyermekeiket; a család kiválasztja azt a gyermekét, aki a legalkalmasabbnak tűnik arra, hogy a tervezett célországba utazzon. Általában a tizenéves fiúkra esik a választás. Ez egy migrációs stratégia lehet az egész család számára, azáltal, hogy később csatlakoznak a gyermekhez a családtagok a közösen szabályosan utazva, vagy szabálytalanul, a migrációs útvonalakon keresztül; akár jelentheti a családi jövedelem egyfajta kiegészítését, hiszen azt várják, hogy a gyermek majd hazaküldi a célországban megkeresett pénz egy részét. Míg mindkét forgatókönyv kiszolgáltatottá teszi a gyermekeket a kizsákmányolással és visszaéléssel szemben az utazás kockázata miatt. Mivel nyomás nehezedik rájuk, hogy pénzt keressenek, akkor, ha a családjuk később utánuk utazik és újra egyesülnek, rezilienciájuk megnő, amint újra szülői gondoskodásban részesülnek.

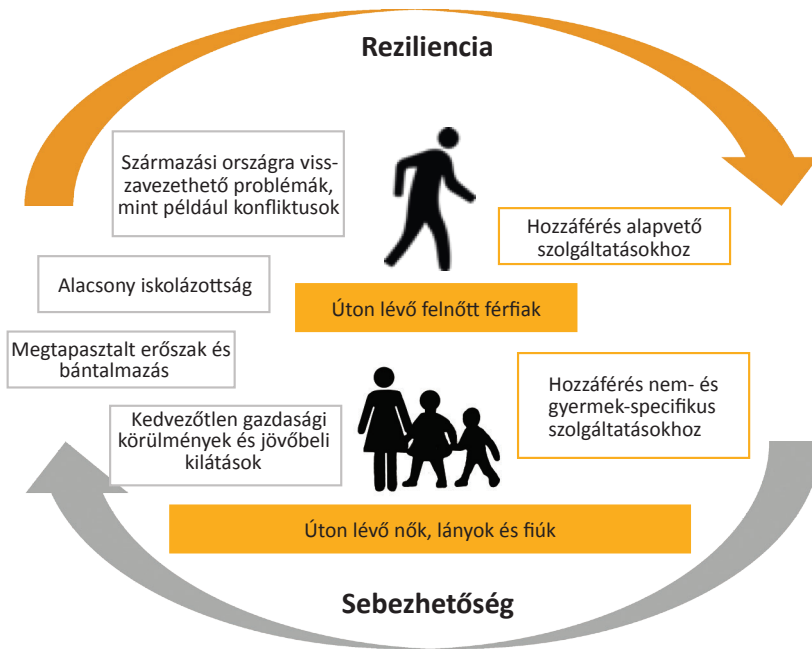
A nők és a gyermekek különösen kiszolgáltatottak a kizsákmányolással és visszaéléssel szemben a nem- és gyermek-specifikus kockázatok miatt. A gyermekekkel, de felnőtt férfi társ nélkül utazó nők különösen kiszolgáltatottak. A nőkre és a lányokra nézve veszélyt jelenthetnek olyan férfiak és fiúk is, akikkel együtt utaznak, ezért más férfiakkhoz, például családtagokhoz fordulnak védelemért. Hogyha azok a férfiak, akiktől védelmet kérnek megvédik őket, ez a reziliencia forrását jelenti. Másrészről, előfordul, hogy épp azok a férfiak bántalmazták és zsákmányolják ki a nőket és lányokat, akikhez védelemért fordultak.

Ha a nők és a lányok különösen kiszolgáltatottak az emberkereskedelemmel és egyéb visszaélésekkel szemben a migrációs utazás során, az azt jelenti, hogy a férfiak és a fiúk reziliensebbek. **Azonban ez a rezilienciával kapcsolatos sok állam és civil szervezet körében általánosan elterjedt nézet valójában növelheti a férfiak és fiúk emberkereskedelemmel és egyéb visszaélésekkel szembeni kiszolgáltatottságát.** Különösen az egyedülálló felnőtt férfiak képeznek sebezhető csoportot ebben a konkrét összefüggésben, éppen azért, mert őket tartják a legkevésbé sebezhetőnek és mivel gyakrabban válnak a bűnüldöző szervek, csempészek vagy más férfiak által elkövetett erőszak áldozataivá.

„Semmilyen szervezet, program vagy állami hatóság nem tekinti sebezhetőnek az egyedülálló fiatal férfiakat, így hosszútávon ők a leginkább sebezhetőek Szerbiában. A csempészek erőszakosabbak, a rendőrök agresszívabbak velük szemben, és sokan közülük nagy nyomásnak vannak kitéve – mentális egészség terén – nagyon gyakori a poszttraumás stressz szindróma az egyedülálló férfiak körében.”

- Szerb civil szervezet munkatársa

A férfiak és a tizenéves fiúk körében a sebezhetőség részben abból a tényből fakad, hogy a csemepések az egyedül utazó fiatal férfiakat és fiúkat veszélyesebb útvonalakon szállítják, mint a családokat, nőket és gyermekeket, illetve másrészt a családok elvárásaiból azon a téren, hogy keressenek pénzt és támogassák családtagjaikat. Az úton levő gyermekek, főleg a kísérő nélküli kiskorúak többségét nagyrészt fiúk teszik ki. A kísérő nélküli fiúk specifikus veszélyeztetett csoportot alkotnak az emberkereskedelem szempontjából.

Így jön létre a „sebezhető csoportok” paradoxona, amelyből kiderül, hogy a legsebezhetőbbnek tartott személyek könnyebben hozzáférnek a szolgáltatásokhoz utazás közben vagy a célországba érkezést követően, míg a kevésbé sebezhetőnek tartott embereket a hozzáférés hiánya sebezhetőbbé teszi. A kísérő nélküli gyermekek és az egyedül utazó nők kézzel fogható kiszolgáltatottsága jobb védelemmel kapcsolatos szolgáltatásokat biztosít számukra és megnövekedett rezilienciát az európai tranzit- és célországokban.

Az emberek gyakran együtt, egy csoportban utaznak az ugyanabból az országból származó társaikkal, amely csoportos rezilienciát eredményezhet. Sokan számolnak be szolidaritásról a balkáni és mediterrán útvonalakat használó emberek között. Néha olyan emberek utaznak együtt a biztonság érdekében, akik előzőleg nem is ismerték egymást. Azonban a heterogénebb csoportok esetében csoporton belüli konfliktusok is kirombanhatnak a feszült migrációs helyzetben, teret adva az erőszakkal, rablással és egyéb visszaélésekkel szembeni sebezhetőségnek.

Egy civil szervezet dolgozója, akivel Németországban készült interjú, arról beszélt, hogy hogyan írta le egy afgán férfi a támogatást, amit az út során kapott: „*Ha nem találkoztam volna újra és újra idegenekkel Iránon, Törökországon és Görögországon és az egész balkáni útvonalon át vezető utam során, akik segítettek rajtam anélkül, hogy viszonzást vártak volna, nem maradtam volna életben. Minden országban, vallásra való tekintet nélkül, voltak emberek akik segítettek nekem, csak azért, hogy segítsenek.*”

Az emberek gyakran dolgoznak valamennyit a tranzitországokban, például Líbiában, Törökországban és Görögországban, hogy elég pénzük legyen az utazás folytatásához és/vagy pénzt küldhessenek a családtagjaiknak. **Mivel általában nincs munkavállalási engedélyük, ez szabálytalan munkavállalást jelent, amely sebezhetővé teszi őket a munkaerő-kizsákmányolással szemben.** Azonban ők gyakran rezilienciaként élik meg ezt a szabálytalan munkavállalást, mivel valamennyi pénzt keresni még mindig jobb, mint ha egyáltalán nincs pénzük.

Az utazás során a digitális és számítógépes jártasság lehetővé teszi az emberek számára, hogy információhoz jussanak a közösségi médián, a mobilalkalmazásokon és egyéb online platformokon keresztül, amelyek fontos alternatív információforrást jelentenek a bevándorlócsempészek által nyújtott információk mellett, és a reziliencia tényezőjét alkotják. A tranzitországokban a helyiek által nyújtott segítség és a civil társadalom szereplői által nyújtott támogatás szintén a reziliencia kulcsfontosságú tényezőjét alkotják. A vallási közösségek valós támogatási forrást nyújthatnak az utazás alatt.

„Azt kell mondanom, hogy egyedül voltam az út során, nem voltak barátaim, de olyan emberekkel voltam körülvéve, akik ugyanazt az utat tették meg. Szerencsére az út során végig tudtam tartani a kapcsolatot az emberekkel Facebookon. Írtam nekik, elmondtam hol vagyok, és megkérdeztem mit csináljak és merre haladjak tovább.”

- 26 éves szír férfival készített interjú, Németország

A jogi státusz, a kellő időn belüli és méltányos menekültügyi eljárások és a kísértő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított gyermekek megfelelő azonosítása nagyban növelheti a rezilienciát

Amikor az emberek célba érnek, legyen az akár szándékolt vagy tényleges célállomás, különféle helyzetűtől és szituációtól függő tényezők hatnak rezilienciájukra, illetve az emberkereskedelemnek és az ahhoz kapcsolódó visszaéléseknek való kiszolgáltatottságukra. Különösen azok közül, akiknek sikerül az általuk tervezett célországot elérni, **sokaknak már maga a megérkezés is egyfajta rezilienciát jelent, mivel egy kockázatos utazás végére értek és lehetőséget kapnak a jogi státuszra, a munkavállalásra és az integrációra egy új otthonban.**

A reziliencia és a sebezhetőség összefüggnek a jogi státusszal és a menedékjoghhoz való hozzáféréssel. Amennyiben egy személy szabályosan beléphet egy uniós országba, például menekült letelepedési programon vagy közösségi támogatói programon belül, vagy turizmus, munka, illetve

tanulmányi vízum, vagy családegyesítési eljárások keretében (vagy a jövőben talán majd humanitárius vízumok segítségével), az illető jelentősen reziliensebbé válik, mivel teljesen elkerülheti az utazást. A célállomást tekintve ez sokuk számára azt is jelenti, hogy **jogi státuszuk már rendezett, és a legtöbb esetben munkába állhatnak vagy bekapcsolódhatnak az oktatásba.**

Ha ez a helyzet nem áll fenn, **a következő legjobb eset, ha érkezésük után közvetlenül hozzáférhetnek kellő időn belüli és méltányos menekültügyi eljárásokhoz, vagy más státuszuk rendezését segítő alternatívákhoz.** Az úton levő emberek közül némelyeket, akik a balkáni útvonalon elhelyezkedő országokban nyújtják be menedékkérelmüket, elbátortalaníthatnak a menekültügyi rendszerek hiányosságai. Ezek között vannak olyan emberek is, akik máskülönben ezt reális lehetőségnek tekintenék, azonban így nem látnak más működőképes alternatívát, csupán azt, hogy csempészek által nyújtott szolgáltatásokat igénybe véve folytassák utazásukat.

Németországban és Olaszországban **a rezilienciát nagyban meghatározza, hogy az emberek megkapják-e a menekültstátuszt vagy részesülnek-e a nemzetközi védelem más formájában, illetve rendelkeznek jogszerű tartózkodási engedéllyel, mennyi ideig tart az eljárás, és milyen körülmények biztosítottak számukra,** amíg a döntésre várakoznak és miután megkapták a menekültstátuszt. Sokan azok közül, akik nem kaptak semmiféle védelmi vagy egyéb szabályos bevándorló státuszt, vagy megtagadták tőlük a belépést, rendezett státusz nélkül maradnak az országban, és a szabálytalan munkavállalás miatt jelentősen megnövekszik a munkaerő-kizsákmányolással és a kizsákmányolás egyéb formáival szembeni kiszolgáltatottságuk.

„Az egyetlen lehetőségük az, hogy belépjenek a menekültügyi rendszerbe: itt ragadnak Olaszországban a dublini rendelet miatt, nem férnek hozzá a hálózatukhoz más európai országokban, és gyakorlatilag képtelenek rendes munkát találni. Itt Olaszországban az emberek akkor is kénytelenek menedékjogot kérni, hogyha nem jogosultak rá.”

- Velencei ügyvéddel készített interjú, Olaszország

A házasság is jelentheti a reziliencia forrását, különösen a férfiak esetében, hogyha biztosítja számukra a jogot, hogy szabályosan beutazhassanak egy célországba és jogszerűen tartózkodhassanak ott. A házastárral vagy gyermekkel rendelkezők a célországban könnyebben hozzáférnek a jogszerű tartózkodáshoz és munkavállalási engedélyhez.

A szolgáltatásokhoz való hozzáférés meghatározza az emberek emberkereskedelemmel szembeni rezilienciáját, valamint az emberkereskedelemnek és az egyéb visszaéléseknek való kiszolgáltatottságot

A nemzeti szintű válaszlépések a hét vizsgált országban - mint tranzitországok, ahol az emberek végeredményben jelentős időtartamot töltenek, mint tényleges célállomások vagy mint tervezett célországok – **a reziliencia vagy sebezhetőség kulcsfontosságú tényezői.**

A szállás alapvető szükséglet a lányok, fiúk, nők és férfiak számára, akik átutaznak egy országon vagy ott tartózkodnak, és a tényleges hozzáférés a megfelelő és biztonságos szálláshoz az út során, és a célországban is a reziliencia egyik kulcstényezője. Sok ember lakott, illetve lakik hivatalos befogadóállomásokon a vizsgált hét ország valamelyikében, beleértve a fogadóközpontokat,

a tranzitközpontokat, valamint a fogvatartási és kitoloncolás előtti központokat. Néhány esetben ezek a központok képesek a rezilienciához szükséges feltételeket nyújtani, azonban bizonyos jelek szerint előfordulnak visszaélések a lakhatási feltételekből kifolyólag. Sok központ nem rendelkezik megfelelő létszámú személyzettel, akik azonosíthatnák a visszaéléseket vagy a sérülékenységet, hogy megvédjék a veszélyeztetett személyeket és megelőzzék a kizsákmányolást.

Egy Magyarországon meginterjúvolt 19 éves afgán férfi a következőképp írta le a Bulgáriában történt szexuális erőszakot:

„Csak annyit szeretnék mondani, hogy az egész utazás során ez a tábor volt a legrosszabb. Rengeteg nemi erőszak fordult elő ebben a táborban. Lányokat erőszakoltak meg. Nagyon sok férfi volt ott, ez volt az oka. Hat hónapig voltam ott. A rendőrök nagyon rosszul bántak velünk. Minden nap történtek lopások és szexuális erőszak is.”

Bizonyos esetekben a **központokban uralkodó állapotok miatt az ott tartózkodó emberek nem érzik magukat biztonságban**, és ez növeli emberkereskedelemnek való kiszolgáltatottságukat. Némely központban a nőket és a gyermekeket zaklatás éri, vagy szexuális és nemi alapú erőszaknak vannak kitéve. Egyes beszámolók szerint vannak csempészek és emberkereskedők, akik azzal a céllal tartózkodnak a központokban, hogy áldozatokat vagy igénybe vevőket gyűjtsenek. Amikor az emberkereskedők célba veszik a potenciális áldozatokat a központokban, ez közvetlen és konkrét sebezhetőséget jelent, míg az embercsempészekkel való interakció szintén kiszolgáltatottá teheti az embereket. Egy szerbiai befogadóállomáson megkérdezett iráni férfi szerint: *„ha ki akarom próbálni a »játékot«, csak egy Viber üzenetet kell küldenem, vagy itt a játszótéren találkozom a csempésszel.”*

A nőket, fiúkat és lányokat fenyegető veszélyek **enyhíthetők többek között, ha a befogadóállomásokon belül vannak külön kijelölt területek ezen csoportok számára, illetve a szolgáltatásokat a nemek szerint elkülönítve nyújtják, megfelelő biztonsági intézkedésekkel és női személyzettel, rendőrökkel és tolmácsokkal**. Azonban, ha ezek nem megfelelőek, az a nőket és a gyermekeket sebezhetővé teszi.

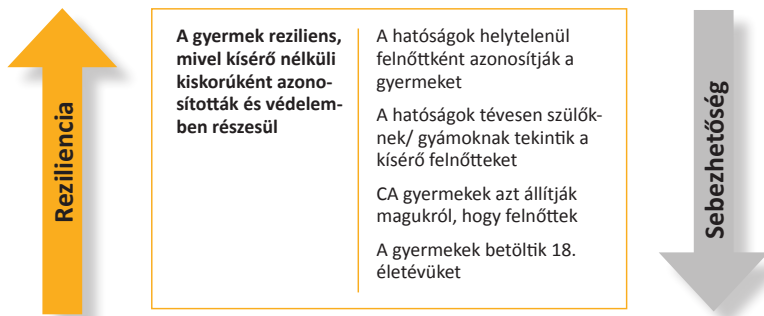
Amikor az embereket zárt központokban helyezik el, fogvatartási körülmények között, és korlátozzák hozzáférésüket az alapvető szolgáltatásokhoz és a kellő időn belüli és méltányos menekültügyi eljárásokhoz, trauma éri őket és elveszítik a hatóságokba vetett bizalmukat, amely még kiszolgáltatottabbá teszi őket az emberkereskedelemmel és egyéb visszaélésekkel szemben. A fogvatartott menedékkérők számos olyan tényezőnek vannak kitéve, amely alááshatja rezilienciájukat: ilyen a börtönszerű környezet; a jogi státuszra vonatkozó információ hiánya; a rossz bánásmód; az elszigeteltség; a társak vagy személyzet általi visszaélés; a bizonytalan jövő.

Ha a kísérő nélküli kiskorúakat az ország hatósága, ahol tartózkodnak, megfelelően azonosítja, **hozzájuthatnak a speciális szolgáltatásokhoz, amelyekre jogosultak (törvényes gyám, speciális szálláshely, stb.) és ebből kifolyólag sokkal reziliensebbé válnak a kizsákmányolással és visszaéléssel szemben**. Az egyik gyakorlat, amely kifejezetten a kísérő nélküli kiskorúak rezilienciáját és sebezhetőségét érinti, az életkor-meghatározás. Az államok ezt az eljárást kétség esetén használják, annak eldöntésére, hogy valóban gyermekkorú-e az adott személy. A migrációs útvonalakon Európába érkező kísérő nélküli kiskorúak többsége 15-17 éves korú tinédzser. Ez azt jelenti,

hogy gyakran előfordul, hogy az utazás, a megérkezés és a menedékjog iránti kérelem benyújtásának folyamata alatt „kiöregednek” a gyermekvédelmi rendszerből, betöltik 18. életévüket és státuszuk, valamint a szolgáltatások szempontjából felnőttnek tekintik őket.

Sok kíséző nélküli kiskorú rezilienciája, még ha helyesen be is azonosítják őket, veszélybe kerül a **képzett gyámok hiánya miatt, akik képesek lennének gondjukat viselni, és akiket a lehető leggyorsabban ki kellene jelölni.**

Kíséző nélküli gyerekek rezilienciája és sebezhetősége

Az oktatáshoz való hozzáférés az emberkereskedelem egyik legfontosabb rezilienciátényezője a gyermekek szempontjából. A felnőttek szakmai képzése szintén kiemelt fontosságú rezilienciátényező, mind magát a képzés folyamatát, mint értelmes tevékenységet, mind az emberek azt követő munkaerőpiaci integrációját tekintve. Mivel a gazdasági sebezhetőség az egyik olyan kulcsfaktor, amely miatt az emberek könnyebben esnek az emberkereskedelem és a kapcsolódó visszaélések áldozatául, **a tisztességes foglalkoztatáshoz való hozzáférés a célsországban a reziliencia alapvető tényezője.** Ahogy egy szenegáli férfi megfogalmazta, miután viszontagságos utazást követően megérkezett Olaszországba: *„Azután lehetőséget kaptam, hogy humanitárius védelemben részesüljek, és most sikerült biztonsági őrként elhelyezkednem egy nagy bevásárlóközpontban. Nagyon boldog vagyok.”*

Más részről a munkaerőpiachoz való hozzáférés korlátozása által okozott „kényszerű semmittevés”, - valamint, kisebb mértékben, a korlátozott lehetőségek a munkaerőpiacon azok számára, akiknek van hozzáférésük, - károsak a pénzügyi és lelki rezilienciára nézve. Bizonyos esetekben mindez arra vezetheti az embereket, hogy elfogadják a kizsákmányoló munkafeltételeket az alternatívák hiánya miatt.

„Próbálok segíteni az embereknek, mert sok ember van, aki problémákkal küzd, és én azzal töltöm az időmet, hogy nekik segítek, azért is, hogy elfeledkezhesek a saját problémáimról. Elmegyek, hogy segítsék nekik kommunikálni az ügyvédekkel, kórházakkal és más intézményekkel. Egész nap elfoglalt vagyok és ez segít nekem a túlélésben.”

- 42 éves eritreai férfival készített interjú, Németország

Az úton levő emberek és a kulcsinformátorok szerint **a barátok és a család kapcsolati hálójának fontos szerepet játszik a reziliencia megőrzésében a célországban.** Több jelen kutatás során megkérdezett személy önkénteskedett és dolgozott civil szervezeteknél - ez a reziliencia fontos forrását képezi, mivel elfoglaltságot jelent, illetve lehetővé teszi, hogy barátokat szerezzenek és új közösségeik részének érezzék magukat. Mások magánszemélyektől vagy civil szervezetektől kaptak segítséget. Másrészt, az idegengyűlölet, a bevándorló- és menekültellenes érzelmek szintén hatással vannak az adott személy tartózkodási országával kapcsolatos érzelmeire, sebezhetőbbé téve azokat.

A megfelelő fizikai és mentális egészségügyi ellátáshoz való hatékony hozzáférés hiánya az emberkereskedelemnek és az egyéb visszaéléseknek való kiszolgáltatottság egyik tényezője, mind gyermekek, mind felnőttek esetében, és különösen megnöveli az újbóli emberkereskedelem kockázatát azok számára, akik korábban már az emberkereskedelem áldozatául estek. A mentális egészségügyi problémák, amelyek az indulás előtt vagy utazás közben megtapasztalt traumához kötődnek, nem- és gyermekspecifikus, azonnali, hatékony és hosszú távú kezelést igényelnek, hogy növeljék a személyek rezilienciáját a további visszaélésekkel és emberkereskedelemmel szemben.

Az, hogy az emberek hatékonyan és számukra érthető formában hozzáférnek-e a helyzetükkel és választási lehetőségeikkel kapcsolatos információkhoz amikor megérkeznek a célországba, kulcsfontosságú tényező az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szembeni reziliencia tekintetében. Az embereknek tudniuk kell, hogy milyen fázisban van a menedékkérelmük, mennyi ideig fognak egy adott befogadóállomáson tartózkodni, melyek a legális lehetőségeik. Ezek hiányában, a frusztráció és a bizonytalanság miatt az emberek alternatív, illegális lehetőségeket kereshetnek. Az információhoz való hozzáférés egyik fontos tényezője a fordítói szolgáltatások és a kulturális közvetítők elérhetősége, akik biztosítják a hatékony kommunikációt és kiépítik a bizalmat a nemzeti hatóságok és az úton levők között.

„Senki sem magyarázta el ezeknek az embereknek, hogy hogyan kereshetnének egy kis pénzt [...]. Sokan áldozatul esnek a kizsákmányolásnak vagy a prostitúcióhoz fordulnak, hogy kisebb összegeket keressenek, mert úgy gondolják, hogy itt nincs más lehetőségük arra, hogy pénzt keressenek és tisztességes fizetésért dolgozzanak.”

- Civil szervezet dolgozója Leszbosz, Görögország

Emberkereskedelem a migrációs útvonalakon

Az úton levő emberek közül kevés olyan van, akit hivatalosan az emberkereskedelem áldozataként azonosítanak

Az emberkereskedelmi ügyek hivatalos azonosítása a vizsgált országokban az útvonalakat használó emberek körében korlátozott, és nem valószínű, hogy tükrözi a tényleges előfordulást. A balkáni útvonalon azonosítottak főképp Pakisztánból, Afganisztánból és Szíriából származnak, nagyrészt fiúk és férfiak, míg a közép-mediterrán útvonalon főképp nigériaiak vagy más szubszaharai afrikaiak és főképp nők esnek áldozatul a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelemnek.

A kutatás célja nem az volt, hogy emberkereskedelmi eseteket azonosítson, mivel ez kizárólag a szóban forgó ország felelős hatóságainak a hatásköre, sokkal inkább arra törekedett, hogy indikátorokat tárjon fel a hatóságok általi utánkövetéshez. A hivatalos statisztikák hiánya ellenére sok jel utal az emberkereskedelem előfordulására a migrációs útvonalakat használó emberek között, beleértve a **szexuális kizsákmányolás, a munkaerő-kizsákmányolás, bűnözésre kényszerítés (bevándorlók csempészése és kábítószer-kereskedelem), és kényszerházasság céljából történő emberkereskedelmet, valamint a zsarolás általi szabadságtól való megfosztás céljából történő emberkereskedelmet.**

Igaz, ez önmagában nem mutatja meg az előfordulás gyakoriságát, de összesen **69 potenciális emberkereskedelmi ügy történt 2015 és 2018 között a hét vizsgált országban** a kutatás folyamán, az emberkereskedelmi esetek előfordulásának általános jellemzői mellett. **Az érintett országok hatóságai ezeknek az ügyeknek csupán kis részét azonosították hivatalosan.**

A kutatás folyamán azonosított potenciális emberkereskedelmi ügyek

Emberkereskedelem formája	Ügyek száma összesen	Nőket és lányokat érintő ügyek	Fiúkat és férfiakat érintő ügyek
Kereskedelmi célú szexuális kizsákmányolás	21	14	7
Kényszerházasság	5	5	0
Munkaerő-kizsákmányolás	29	7	22
Bűnözésre kényszerítés	7	1	6
Gyermekek eladása/Illegális örök-befogadás	3	0	3
Szervkereskedelem	4	0	4
Kapcsolódó visszaélés			
Zsarolás általi szabadságtól való megfosztás	(14)	(4)	(10)
Összes lehetséges emberkereskedelmi ügy	69	27	42

A kizsákmányolás jelen van a származási országokban indulás előtt, olyan Európán kívüli tranzitországokban, mint például Irán, Irak, Törökország és Líbia, valamint az Európán belüli tranzit-

és célországokban. Általánosságban a kizsákmányolás nem koordinált az útvonalon, de bármely személyt kizsákmányolhatnak egymástól független (nem kapcsolatban álló) szereplők különböző országokban és településeken.

Az úton levő emberekkel kereskednek szexuális kizsákmányolás, kényszerházasság, munkaerő-kizsákmányolás és bűnözésre kényszerítés céljából illetve zsarolás érdekében megfosztják őket szabadságtól.

A nők és lányok kereskedelmi célú szexuális kizsákmányolás érdekében történő emberkereskedelme rendkívül elterjedt ebben az összefüggésben, annak ellenére, hogy viszonylag kisebb az útvonalakat használó nők és lányok aránya. Görögországban, Németországban és Olaszországban több olyan esetet azonosítottak hivatalosan, melyek során nők váltak emberkereskedelem áldozataivá szexuális kizsákmányolás céljából Líbiában és európai országokban, különösen azok közül, akik a közép-mediterrán útvonalat választották.

„Az eset főszereplője, amelyen dolgoztunk, egy kísérő nélküli szíriai lány volt, aki két évre Törökországban rekedt. Bezárták egy pincébe és szexuálisan kizsákmányolták. Levágták a haját és még valamiféle savval is leöntötték, lehetett látni a nyomokat a testén. Sikertelen megpróbált megszöknie és megérkezett Számoszra.”

- Görögországban készült interjú

A szexuális célú emberkereskedelem a férfiakat és a fiúkat is érinti. A kizsákmányolás néhány esetben nem prostitúciót, hanem inkább „túlélő szexet” jelent – szexuális szolgáltatások nyújtása a fiú vagy fiatal férfi számára szükséges árucikk vagy szolgáltatás ellenében. A kísérő nélküli fiúk esetében különösen gyakori a szexuális célú emberkereskedelem és a szexuális visszaélés. Az afgán fiúk szexuális célú emberkereskedelmét azonosították Észak-Macedóniában, Szerbiában, Magyarországon és Németországban, a *bacha bazi* intézményének összefüggésében, amely egy férfiak által folytatott kizsákmányoló gyakorlat, akik kisfiúkkal szemben követnek el szexuális erőszakot.

A kényszerházasságok főképp afganisztáni, szíriai, iraki és iráni nőket érintenek származási országaikban, út közben és az európai országokban. Bizonyos esetekben ezeket a házasságokat házi kényszer szolgálat vagy szexuális kizsákmányolás céljából kötik, míg más esetekben jelentős pénzüsségeket fizetnek a házasságért, „adják-veszik” a lányokat és a fiatal nőket.

A kényszermunka céljából áruba bocsátott férfiakat és fiúkat főleg a mezőgazdaságban dolgoztatják, illetve más ágazatokban, mint például a textilipar, a szolgáltatóipar, az építőipar és a

koldulás. Az embereket kizsákmányolják a mezőgazdaság területén Iránban, Törökországban, Görögországban, Olaszországban és Németországban. Úton levő embereket zsákmányolnak ki a szolgáltatóiparban a tranzitországokban, például Szerbiában és Magyarországon. A nőket a háztartási és gondozói munka területén zsákmányolják ki. Csak Olaszországban számoltak be kolduló fiatal nyugat-afrikai férfiakra, különösen Rómában, akik valószínűleg kizsákmányolás vagy adórszolgálat áldozatai.

Egy 42 éves eritreai férfi a következőképp számolt be a munkakörülményeiről Szicíliában, Olaszországban:

„Kint dolgoztam a földeken másokkal együtt; nagyjából 400-500 ember dolgozott egy földön. Krumplit, paradicsomot és olajbogyót szedtünk. A munkakörülmények nagyon rosszak voltak és nagyon kevés fizetést kaptunk. [...] És ez a munka illegális volt, mivel a munkaadóink nem akartak adót fizetni, nekünk pedig nem volt munkavállalási engedélyünk. Ugyanakkor, mint sok más bevándorló, hajléktalan voltam, szociális támogatás vagy egészségbiztosítás nélkül. Küzdenünk kellett a túlélésért. Régi épületekben aludtunk a földön.”

A szexuális és munkavégzési célú emberkereskedelem mellett, az útvonalakon utazók körében az emberkereskedelem leggyakrabban előforduló formája a bűncselekmények elvégzésére kényszerítés, különösen az embercsempészet. A bevándorlócsempészek fiúkat és férfiakat toboroznak és kényszerítenek arra, hogy szárazföldi csempész szolgáltatásokat nyújtsanak, illetve, hogy hajókat vezessenek Törökországból Görögországba és Líbiából Olaszországba. Bizonyos esetekben ugyanazok a csoportok több bűnözői tevékenységre is kényszerítik őket, főleg kábítószer csempészetére és eladására. A kutatásban szintén rögzítették gyermekek eladása/illegális örökbefogadás illetve szervkereskedelem céljából folytatott emberkereskedelem egyedi eseteit.

„Az afgán és pakisztáni fiúkat, akik át akartak haladni az evrosi régió [...] arra kényszerítették, hogy embereket csempésszenek, hogy visszafizessék adósságukat, és előfordult, hogy letartóztatták őket csempészekként, holott valójában ők voltak az áldozatok.”

- Görögországban készült interjú

Folyamatos vita folyik nemzetközi politikai szinten és a kutatók között azzal kapcsolatban, hogy a zsarolás általi szabadságtól való megfosztás (amelyet „emberrablásnak” is neveznek) emberkereskedelemnek tekintendő-e. **A jelen tanulmány eredményei bemutatták az elkövetők eljárási módját, az áldozatok tapasztalatait, illetve a cselekedetek és az eszközök létezését, és kimutatták, hogy a zsarolás a személy jogaival való visszaélést jelenti, pénzügyi vagy anyagi előnyök megszerzése érdekében.**

A kelet-mediterrán és balkáni útvonalakon utazó afgán, pakisztáni, bangladesi és szíriai embereket zsarolás céljából megfosztják szabadságuktól Iránban, Törökországban, Görögországban, Bulgáriában, Észak-Macedónia vidéki területein, Szerbiában, Horvátországban, valamint Boszniában és Hercegovinában. A zsarolás céljából való szabadságtól megfosztás széles körben elterjedt Líbiá-

ban; elszigetelt szereplők követik el, vagy úgy történik, hogy az embereket arra kényszerítik, hogy fogolytáborokban maradjanak nem csak zsarolás, hanem kényszermunka céljából is.

Ahogy egy emberi jogi ügyvéd fogalmazott Szerbiában:

„2016-ban bevándorlók bizonyosságot tettek nekünk arról, hogy [észak] macedóniai falvakban [...] az emberek csempészek házaiban veszítették el a szabadságukat. Az áldozatok családtagjai erőszakos fenyegetéseket kaptak, ha nem küldtek pénzt. Sok embert éhezettek és bántalmaztak.”

A legtöbb potenciális emberkereskedelmi ügyet az úton levők között nem azonosítják és az emberek ritkán kérnek segítséget

A legtöbb potenciális emberkereskedelmi ügyet az úton levők között nem azonosítják, és az emberek ritkán kérnek segítséget a kihívások miatt, amelyek az emberkereskedelem áldozatait általánosságban érintik, illetve a kifejezetten ezt a csoportot érintő kihívások miatt. Az érdekelt nemzeti felek általi azonosítás kihívásai ebben az összefüggésben a következők:

- a) **Nagyszámú ember áthaladása** adott időben, adott helyen, akik rövid időn belül belépnek és kilépnek az országokból - így nehezen értékelhetők az egyedi esetek;
- b) **A menekültügyi hatóságok kapacitásának hiánya** arra, hogy a lehetséges emberkereskedelmi ügyeket azonosítsák;
- c) **A nemzeti hatóságok és a civil szervezetek kapacitásának hiánya** az emberkereskedelem lehetséges áldozatainak azonosítására és az emberkereskedelem áldozatai részére kialakított védelmi rendszer hiányosságai;
- d) A probléma megoldására irányuló **politikai akarat általános hiánya**.

A kihívások, amelyek befolyásolják annak valószínűségét, hogy az úton levő emberek, akik emberkereskedelem áldozataivá válnak, vagy akiket az emberkereskedelem áldozatává válás kockázata fenyeget segítséget kérneke, a következők:

- a) A célállomás minél gyorsabb elérésének vágya
- b) A hatóságokba vetett **bizalom hiánya** és a kitoloncolástól való félelem, illetve az újra emberkereskedelem áldozatává válás kockázata;
- c) **Félelem** az emberkereskedők általi **lehetséges megtorlástól**, különösen, ha nem bíznak abban, hogy a hatóságok megvédi őket.

Az emberkereskedelem a bevándorlók csempészésének keretein belül zajlik

Nehéz volt empirikus információkat szerezni az emberkereskedők és kizsákmányolók profiljával kapcsolatban ebben a kontextusban, kivéve a **bevándorlók csempészetével kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtó személyekkel való átfedést**. Emberkereskedők:

- gyakran a bevándorlók csempészésében is részt vesznek, vagy kihasználják az emberek sebezhetőségét, amely abból fakad, hogy fizetniük kell a csempészetért;

- vagy ugyanabból az országból és/vagy nyelvi csoportból származnak, mint az általuk kihasználtak, vagy abból az országból, ahol a kizsákmányolás történik;
- alacsony szinten működő opportunisták szereplők, ritkán fordul elő, hogy határokon átnyúló együttműködés történjen;
- vagy, főképp a közép-mediterrán útvonal kontextusában, kifinomultabb emberkereskedelmi hálózatok részét képezik.

Az emberkereskedők fő működési módja, tekintet nélkül arra, hogy folytatnák-e bevándorlók csempészetével kapcsolatos szolgáltatásokat, vagy sem, az, hogy kihasználják az emberek sebezhető helyzetét. **A sebezhető helyzet abból következik, hogy kénytelenek az embercsempészek szolgáltatásait igénybe venni és fizetni nekik, mivel nincs egyéb alternatíva a szabályos utazásra.**

Ajánlások

Az emberkereskedelem megelőzése érdekében azt kellene szem előtt tartani, hogyan maradhatnak az emberek reziliensek az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szemben, illetve, hogyan lehet enyhíteni a sebezhetőséget és a veszélyeknek való kitettséget. Ezek az ajánlások közvetlenül a jelen tanulmány eredményeiből származnak, **tapasztalaton alapuló útmutatással** látva el a szakpolitikák készítőit és a terepen dolgozó szakembereket, illetve az úton levőket. Fontos lenne ezeket az ajánlásokat alkalmazni, hogy sürgősen reagálhassunk az emberkereskedelem, az emberkereskedelemnek való kiszolgáltatottság és az emberkereskedelemmel szembeni ellenálló képesség által támasztott szükségletekre, illetve előmozdítsuk az úton levő felnőttek és gyermekek jogainak védelmét, hozzájárulva az általános stabilitáshoz, biztonsághoz és jogállamisághoz a jelen tanulmányban szereplő országokban és azok tágabb környezetében.

Az ajánlások rávilágítanak **az emberkereskedelem és egyéb visszaélések megelőzésének módjára az Európába vezető migrációs útvonalakon utazó emberek körében, illetve, hogy hogyan segíthető elő az emberkereskedelem áldozatainak beazonosítása és védelme, és hogyan lehet biztosítani az elkövetők bíróság elé állítását.** Egyes ajánlások végrehajtása összhangban van a politikai döntéshozók, a szakemberek és maguk az emberek úton levő emberek jogaival kapcsolatos általános álláspontjával, míg más ajánlások végrehajtásához jelentős érdekképviselőre és politikai akaratra lenne szükség. A jelen tanulmány célja, hogy mindkét fronton hozzájáruljon az *Erő a folytatáshoz* c. tanulmány kutatási eredményei által ábrázolt helyzet javulásához.

A. Politikai szintű ajánlások

1. Szabályos utazás alternatíváinak bővítése	
Mi?	Jelentős mértékben kibővíteni a szabályos utazás alternatíváinak skáláját, valamint elérhetőségüket a menekültek és más bevándorlók számára, hogy az emberek ne kényszerüljenek illegális és veszélyes utazásra. Ez magában foglalja a szabályos migráció lehetőségeit (beleértve a munkaerő-migrációt és a családegyesítést) valamint a szabályos utazást lehetővé tevő programokat menekültek számára, beleértve az újrabehelyezkedést, a közösségi szponzorálást és a humanitárius vízumokat.
Miért?	Ha a felnőttek és gyermekek biztonságosan, gyorsan és szabályosan utazhatnak, elkerülhetik az Európába vezető migrációs útvonalakon történő utazásból származó kiszolgáltatottságot, mint például a bevándorlók csempészetével kapcsolatos szolgáltatások igénybevételét.
Ki?	Európai államok; európai uniós szervek, beleértve az EMTH-t; egyéb célországok kormányai; nemzetközi érdekelt felek, beleértve az UNHCR-t.

2. Legális átjárás a migrációs útvonalakon	
Mi?	Legális átjárás lehetővé tétele a migrációs útvonalakon elhelyezkedő országokon keresztül azon személyek számára, akiknek nincs hozzáférésük az utazás legális módjaihoz.
Miért?	Azok az emberek, akik legálisan és gyorsan áthaladnak a tranzitországokon, reziliensebbek az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szemben, és amennyiben az áthaladás szabályozott és nyilvántartott, valószínű, hogy jobban megbíznak a hatóságokban. Ezzel elkerülhető az emberek „megakadása” és csökken függőségük a bevándorlók csempészetével kapcsolatos szolgáltatásoktól.

Ki?	Európai államok; az úton levők által „tranzitországokként” számon tartott országok kormányai; uniós szervek; nemzetközi érdekelt felek.
------------	---

3. Az európai határoknál lévő emberek emberi méltóságának tiszteletben tartása, az emberi és gyermek jogok betartása

Mi?	Jogi rendelkezések bevezetése, amelyek védik az emberi jogokat és a gyermekek jogait, amikor az emberek átlélik a határt.
Miért?	Az emberi jogokkal és gyermekek jogaival való visszaélésekkel kapcsolatos tapasztalatok a határokon az embereket sebezhetőbbé teszik az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szemben, és azt eredményezik, hogy kisebb eséllyel fognak megbízni az állami hatóságokban. A visszaküldés tilalmára vonatkozó jogi kötelezettségek és sebezhető emberek azonosítására és védelmére vonatkozó tevőleges kötelezettségek az államok felelősségi körébe tartoznak. Az ENSZ emberi jogi főbiztosa által készített (2014) Nemzetközi határok tekintetében ajánlott emberi jogi alapelvek és iránymutatások c. jelentés útmutatást nyújt erre vonatkozóan.
Ki?	Európai államok; Uniós intézmények, beleértve a Frontextet; nemzetközi érdekelt felek, beleértve az EBESZ-t; Európa Tanács; ENSZ Emberi Jogi Főbiztosa; ENSZ Gyermekjogi Bizottsága; határ- és partvédelmi csapatok; rendőrség.

4. Tengeri átkelések biztonságának javítása

Mi?	Védelem biztosítása a Földközi-tengeren átutazók számára, valamint megfelelő felkutatási és mentési műveletek biztosítása azoknak az embereknek a megmentéséhez, akiknek veszélyben forog az életük. A civil társadalommal való hatékony együttműködés biztosítása a felkutatási és mentési műveletek támogatása érdekében.
Miért?	A veszélyes tengeri utazás, amellyel, hogy emberi életek ezreit követeli, traumatikus élmény, amely a túlélők emberkereskedelemmel és egyéb visszaélésekkel szembeni rezilienciáját gyengíti.
Ki?	Európai államok; Uniós intézmények, beleértve a Frontextet; nemzetközi érdekelt felek, beleértve az EBESZ-t; Európa Tanács; ENSZ emberi jogi főbiztosa; felkutatási és mentési tevékenységet végző civil szervezetek; határ- és partvédelmi csapatok.

5. Kellő időn belüli és méltányos menekültügyi eljárások, vagy más, emberek státuszának rendezését segítő alternatívák biztosítása a tranzit- és célországokban

Mi?	Hatékony hozzáférés biztosítása kellő időn belüli és méltányos eljárásokhoz, minden nemzetközi védelmi forma esetében, beleértve a jogi segítséget és képviselést, valamint státuszrendezéshez való hozzáférés biztosítása a tranzit-, valamint a tényleges és a tervezett célországokban.
Miért?	Míg az emberek státuszuk meghatározására várnak, különösképpen ha menedékkérelműket elutasították, vagy nincs rendezett státuszuk, valószínűbb, hogy hajlandók kizsákmányoló körülmények között dolgozni és bevándorlók csempészetével kapcsolatos szolgáltatásokat igénybe venni a másik országokba való továbbjutáshoz.
Ki?	Európai államok; Uniós intézmények, beleértve az EMTH-t; UNHCR; menekültügyi hatóságok; bevándorlási hatóságok.

6. Küzdelem a csempészetre kényszerítés ellen, mely az emberkereskedelem egy fajtája	
Mi?	Bármilyen szükséges jogszabályi módosítás kivitelezése és annak biztosítása, hogy az emberkereskedelem elleni küzdelemben érdekelt felek elegendő információval, képzettséggel és megfelelő erőforrásokkal rendelkezzenek ahhoz, hogy beazonosítsák azokat az eseteket, ahol az emberek elkövetőknek tűnnek csempészetre kapcsolatos ügyekben, de valójában az áldozatai a csempészetre csempészésére kényszerítésnek, hogy megvédjék az áldozatokat és előállítsák a valódi elkövetőket.
Miért?	Azok az emberek, akiket bevándorlók csempészésére kényszerítenek, inkább tűnhetnek elkövetőknek, mintsem áldozatoknak, ami azt jelenti, hogy nem az emberkereskedelem áldozataiként azonosítják őket, ezért nincs hozzáférésük a védelemhez és az igazságszolgáltatáshoz és büntetőjogilag felelősségre vonják őket. Ez azt is jelenti, hogy a valódi elkövetők, akik ezeket az embereket bevándorlók csempészésére kényszerítették, nem kerülnek bíróság elé.
Ki?	Európai államok; Uniós intézmények, beleértve az EU Emberkereskedelem Elleni Koordinátorát és a Frontextet; ügyészek; bírók; bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; rendőrség; szociális munkások; civil szervezetek; UNODC; EBESZ; Európa Tanács; ENSZ Emberi Jogi Főbiztosa; ENSZ Gyermekjogi Bizottsága; Europol; Interpol.

7. Zsarolás általi szabadságtól való megfosztás leküzdése	
Mi?	Bármilyen szükséges jogi módosítás kivitelezése és annak biztosítása, hogy az érdekelt felek elegendő információval, képzettséggel és megfelelő erőforrásokkal rendelkezzenek ahhoz, hogy azonosítsák a zsarolás érdekében történő szabadságtól való megfosztás eseteit, megvédjék az áldozatokat és előállítsák az elkövetőket.
Miért?	A zsarolás általi szabadságtól való megfosztás esetei megfelelhetnek az emberkereskedelem definíciójának. Azok az emberek, akik a zsarolás általi szabadságtól való megfosztás emberi jogi visszaélését szenvedték el, amelyet gyakran kísér fizikai vagy szexuális erőszak, vagy egyéb bántalmazás, általában nem áldozatként kerülnek azonosításra, így nincs hozzáférésük a védelemhez és az elkövetők nem kerülnek bíróság elé.
Ki?	Európai államok; Uniós intézmények, beleértve az EU emberkereskedelem Elleni Koordinátorát és a Frontextet; ügyészek; bírók; bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; rendőrség; szociális munkások; civil szervezetek; UNODC; EBESZ; Európa Tanács; ENSZ Emberi Jogi Főbiztosa; ENSZ Gyermekjogi Bizottsága; Europol; Interpol.

8. Szankciók kiszabásának mellőzését lehetővé tevő rendelkezések alkalmazása az úton levő, emberkereskedelem áldozataivá vált emberekre	
Mi?	Biztosítani, hogy azok az emberek, akiket bevándorlók csempészésére és egyéb bűncselekmények elkövetésére kényszerítettek ne legyenek megbüntethetők ezekért a bűncselekményekért, bármilyen ehhez szükséges jogi vagy adminisztratív módosítást kieszaközölve, illetve a szankciók kiszabásának mellőzését lehetővé tevő rendelkezések hatékony alkalmazása és az érintett érdekelt felek megfelelő képzése.

Miért?	Azokat az embereket, akik helyzetükből kifolyólag, az emberkereskedelem áldozataiként olyan bűncselekményeket követtek el, mint például bevándorlók csempészése és kábító-szerkereskedelem, a szankciók kiszabásának mellőzését lehetővé tevő rendelkezéseknek kellene alávetni és nem szabadna büntetőjogi felelősségre vonni. A valódi elkövetőket kell bíróság elé állítani.
Ki?	Európai államok; Uniós intézmények, beleértve az EU emberkereskedelem elleni koordinátorát és a Frontextet; ügyészek; bírók; bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; rendőrség; szociális munkások; civil szervezetek; UNODC; EBESZ; Európa Tanács; ENSZ Emberi Jogi Főbiztos; ENSZ Gyermekjogi Bizottsága.

9. Családok együtt maradását biztosító intézkedések alkalmazása

Mi?	Intézkedések végrehajtása, amelyek biztosítják, hogy a családok együtt maradjanak: a származási országokban alternatívák biztosításával; a tranzitországokban, azáltal, hogy a családok lehetőséget kapnak arra, hogy együtt utazzanak és lakjanak és újraegyesülhessenek, ha elszakadnak egymástól; illetve a célországokban, a családdegyesítés segítségével.
Miért?	Az egyedül utazó vagy lakó gyermekek és felnőttek sebezhetőbbek, mint a családjukkal utazó vagy lakó gyermekek és felnőttek.
Ki?	Európai államok; Uniós intézmények, beleértve az EMTH-t és a Frontextet; nemzetközi érdekelt felek, beleértve az ENSZ Gyermekjogi Bizottságát; bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; rendőrség; gyermekvédelmi szolgáltatások; határ- és partvédelmi csapatok.

10. Kísérő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított felnőttkorba átlépő gyermekek védelmének biztosítása

Mi?	Intézkedések végrehajtása, amelyek biztosítják, hogy a családok együtt maradjanak: a származási országokban alternatívák biztosításával; a tranzitországokban, azáltal, hogy a családok lehetőséget kapnak arra, hogy együtt utazzanak és lakjanak és újraegyesülhessenek, ha elszakadnak egymástól; illetve a célországokban, a családdegyesítés segítségével.
Miért?	Az egyedül utazó vagy lakó gyermekek és felnőttek sebezhetőbbek, mint a családjukkal utazó vagy lakó gyermekek és felnőttek.
Ki?	Európai államok; Uniós intézmények, beleértve az EMTH-t és a Frontextet; nemzetközi érdekelt felek, beleértve az ENSZ Gyermekjogi Bizottságát; bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; rendőrség; gyermekvédelmi szolgáltatások; határ- és partvédelmi csapatok.

11. Idegengyűlölet, bevándorló- és menekültellenes érzelmek elleni küzdelem, valamint bevándorló közösségek elszigeteltségének enyhítése

Mi?	Bevándorló- és menekültellenes érzelmek leküzdése a tranzit- és célországokban, a diszkrimináció és a célzott visszaélések megfékezése érdekében. Bevándorló közösségek társadalmi integrációjának előmozdítása, az emberek elszigetelődésének megakadályozása érdekében.
------------	---

Miért?	Az úton levő emberek, akiket diszkrimináció és visszaélések érnek, kevésbé reziliensek a visszaélésekkel szemben, és kevésbé valószínű, hogy megbíznának a hatóságokban és tartózkodási országuk egyéb szereplőiben. Azok az emberek, akik kizárólag saját közösségük tagjaival érintkeznek, kiszolgáltatottabbak lehetnek a honfitársaik általi kizsákmányolással és visszaéléssel szemben.
Ki?	Európai államok; Uniós intézmények; politikusok; rasszizmusellenes szervek; média; iskolák; rendőrség; bevándorlók által vezetett szervezetek; bevándorló közösségek; civil szervezetek.

B. Operatív szintű ajánlások

12. Úton levő emberek csoportjainak értékelése, a családi kapcsolatok meghatározása és a potenciális visszaélések azonosítása céljából	
Mi?	Csoportok tagjainak egyéni értékelése, hogy bizonyosságot nyerjen, hogy a családtagok valóban rokoni kapcsolatban állnak, illetve, hogy azonosíthatók legyenek a családi környezetben történő visszaélések. Különálló bevándorlási és menekültügyi eljárás biztosítása a családok minden tagja részére.
Miért?	Az olyan emberekkel együtt utazók, akik megtévesztés szándékából rokonuknak vallják magukat, sebezhetőbbek a visszaélésekkel szemben, különösen, ha gyermekekről van szó. Egy gyermeket csak a családban történő súlyos visszaélés esetén szabad szüleitől vagy gyámjaitól elválasztani. Azoknak a szülőknek és a gyermekeknek, akiknek bevándorlási és menekültügyi eljárásukat külön folytatják le, jobb hozzáférésük van a védelemhez.
Ki?	Bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; rendőrség; gyermekvédelmi szolgáltatások; családi bíróságok; kísérő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított kiskorúak gyámjai; civil szervezetek.

13. Egyedi védelmi intézkedések bevezetése lányok, fiúk, nők és férfiak részére	
Mi?	Egyedi védelmi intézkedések bevezetése lányok, fiúk, nők és férfiak részére, figyelembe véve a nők és a gyermekek speciális szükségleteit, valamint figyelembe véve, hogy a férfiak és a fiúk is kiszolgáltatottak a visszaélésekkel szemben, különösen a kísérő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított fiúk.
Miért?	A nőknek, lányoknak és általánosságban a gyermekeknek egyedi védelmi intézkedésekre van szükségük ahhoz, hogy ellenállók maradhassanak. Továbbá, ha a férfiak és a fiúk nem minősülnek „sebezhető csoportoknak”, előfordulhat, hogy nem kapnak hozzáférést a védelmi és egyéb alapvető szolgáltatásokhoz, amely kiszolgáltatottabbá teheti őket az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szemben.
Ki?	Bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; rendőrség; gyermekvédelmi szolgáltatások; befogadóállomások vezetősége; civil szervezetek; kísérő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított kiskorúak gyámjai.

14. Kísérővel érkező, illetve kísérő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított kiskorúak védelmének biztosítása

Mi?	Az úton levő gyermekeknek hatékony hozzáféréssel kellene rendelkezniük a megfelelő oktatáshoz és egyéb gyermekvédelmi intézkedésekhez, különösen amíg a hivatalos befogadóállomásokon tartózkodnak. A kísérő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított kiskorúakat megfelelően azonosítani kell pontos és méltányos életkor-meghatározással, gyám és különleges szálláshellyel kapcsolatos intézkedések biztosításával védelmük érdekében, az UNHCR 6. sz. általános észrevétele (2005) - A kísérő nélküli kiskorúakkal való bánásmód származási országukon kívül - valamint az EMTH (2018) Gyakorlati útmutató: életkor meghatározása alapján. Az elsődleges szempont a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek figyelembe vétele minden őket érintő döntés meghozatalakor.
Miért?	Minden vizsgált ország ratifikálta az ENSZ Gyermekjogi Egyezményét. A gyermekek, ismeretek és életpasztalet hiányában, eleve kiszolgáltatottabbak az emberkereskedéssel és az egyéb visszaélésekkel szemben, és csökkent ellenálló képességgel rendelkeznek az emberkereskedőkkel és egyéb potenciális zaklatókkal szemben, valamint kevésbé képesek arra, hogy kilépjenek egy kiszármányoló helyzetből. Amennyiben a tranzit- és célországokban megfelelő gyermekvédelmi intézkedések állnak rendelkezésre, a gyermekek rezilienciája növelhető és érdekeik jobban szem előtt tarthatók.
Ki?	Bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; gyermekvédelmi szolgáltatások; kísérő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított kiskorúak gyámjai; befogadóállomások vezetősége; rendőrség; határ- és partvédelmi csapatok; civil szervezetek; iskolák; ENSZ Gyermekjogi Bizottsága.

15. Megfelelő, hozzáférhető és biztonságos szállás biztosítása, a reziliencia feltételeinek megteremtése érdekében

Mi?	Az úton levő, hivatalos befogadóállomásokon elszállásolt emberek számára biztosítani az emberi és méltó életkörülményeket, biztonságot és a szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Egyedi védelmi intézkedésekre van szükség a nők, lányok, fiúk, illetve a kísérő nélküli lányok és fiúk esetében. A felnőttek csak végső esetben helyezhetők el zárt központokban, és a gyermekek nem tarthatók fogva. A civil szervezeteknek, fordítóknak, kulturális közvetítőknak, ügyvédeknek és szociális munkásoknak hozzáférést kell biztosítani minden befogadóállomáshoz, beleértve a zárt központokat is.
Miért?	Az emberkereskedelem és a kiszármányolás kockázata a befogadóállomásokon csökkenthető, ha az életkörülmények és a biztonsági intézkedések megfelelőek, illetve a hozzáférés az alapvető szolgáltatásokhoz biztosított. A nem- és gyermek-specifikus kockázatok enyhíthetők többek között hogyha a befogadóállomásokon belül vannak külön kijelölt területek és speciális szolgáltatások ezen csoportok számára, megfelelő biztonsági intézkedésekkel és női személyzettel, rendőrökkel és tolmácsokkal.
Ki?	Befogadóállomások vezetősége; befogadóállomások területén működő biztonsági magánvállalatok; bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; gyermekvédelmi szolgáltatások; rendőrség; civil szervezetek; ügyvédek.

16. Biztosítási, hogy ne tartózkodjanak emberkereskedők a befogadóállomásokon, illetve ne zúlhassák a központokat áldozatok toborzására	
Mi?	Azonosítási és biztonsági eljárások meghatározása a befogadóállomásokon, hogy a központok ne válhassanak az emberkereskedelem toborzási helyszínévé.
Miért?	Az emberkereskedők az úton levő emberek számára létrehozott befogadóállomásokat áldozatok toborzására használják, amely különösen kiszolgáltatottá teszi az ezekben a központokban tartózkodó embereket az emberkereskedelemmel szemben.
Ki?	Befogadóállomások vezetősége; befogadóállomások területén működő biztonsági magánvállalatok; rendőrség; bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; gyermekvédelmi szolgáltatások.

17. Szakmai képzéshez és tisztességes foglalkoztatáshoz való hozzáférés biztosítása	
Mi?	A tinédzsereknek és a felnőtteknek a tervezett vagy tényleges célországokban hozzáférést kell biztosítani a szakmai képzéshez, tanulmányokhoz és szabályos foglalkoztatáshoz, olyan intézkedésekkel, amelyek segítik munkaerőpiaci integrációjukat és foglalkoztatási lehetőséget biztosítanak számukra bevándorlók által vezetett és bevándorlókat támogató szervezeteknél. A szabálytalanul dolgozó embereknek biztosítani kell a hozzáférést az igazságszolgáltatáshoz és a védelemhez, amennyiben munkaügyi jogsértéseket vagy munkaerő-kizsákmányolást tapasztalnak.
Miért?	Az emberkereskedők az úton levő emberek számára létrehozott befogadóállomásokat áldozatok toborzására használják, amely különösen kiszolgáltatottá teszi az ezekben a központokban tartózkodó embereket az emberkereskedelemmel szemben.
Ki?	Szakképzési központok; felsőoktatási intézmények; állami foglalkoztatási szolgálatok; munkaügyi felügyelők; bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; rendőrség; munkaadók; szakszervezetek; civil szervezetek.

18. Orvosi ellátás biztosítása a fizikai és mentális egészség érdekében	
Mi?	Minden úton levő felnőtt és gyermek számára megfelelő és szükséges fizikai és mentális egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés biztosítása a tranzit- és célországokban.
Miért?	A fizikai bántalmazás, trauma, testi vagy szellemi betegség áldozatai, illetve az idősek és a fogyatékkal élők fokozottan ki vannak téve az emberkereskedelem és az egyéb visszaélések veszélyének. Ellenálló képességük úgy növelhető, ha megfelelő kezelésben részesülnek.
Ki?	Egészségügyi szolgáltatások; kórházak; befogadóállomások vezetősége; bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; rendőrség; kísérő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított kiskorúak gyámjai.

19. Helyzetükkel és választási lehetőségeikkel kapcsolatos információkhoz való hatékony hozzáférés biztosítása az úton levő és a célországban tartózkodó személyek számára

Mi?	Pontos információk nyújtása az úton levő emberek számára jogaikról és kötelességeikről a tranzit- vagy a célország kontextusában, valamint az őket befolyásoló jogi eljárásokról számukra érthető formában (beleértve a mobilalkalmazásokat azoknak az embereknek az esetében, akiknek van hozzáférésük ezekhez) és számukra érthető nyelven (fordítók és kulturális közvetítők bevonásával).
Miért?	Az emberkereskedők kihasználhatják azt, hogy az emberek kevés pontos információval rendelkeznek helyzetükről, és kockázatos alternatívákat ajánlhatnak számukra.
Ki?	Egészségügyi szolgáltatások; kórházak; befogadóállomások vezetősége; bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; rendőrség; kísérő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított kiskorúak gyámjai.

20. Civil társadalom és önkéntesség előmozdítása

Mi?	Úton levő embereket támogató civil szervezetek és vallási szervezetek finanszírozása és támogatása, valamint úton levő emberek önkéntesként való bevonásának ösztönzése az említett szervezetekbe.
Miért?	Azok az úton levő emberek, akiket civil szervezetek támogatnak, vagy akik aktívan részt vesznek civil társadalmi szervezetekben ellenállóbbak az emberkereskedelemmel és az egyéb visszaélésekkel szemben.
Ki?	Civil szervezetek; vallási szervezetek; bevándorlók által vezetett szervezetek; állami hatóságok; donzorok.

21. Menekültügyi hatóságok kapacitásának fejlesztése az emberkereskedelem áldozatainak beazonosítása céljából

Mi?	Sebezhetőség és potenciális emberkereskedelmi ügyek szűrésének és azonosításának beillesztése a menekültügyi eljárás folyamatába, specializált képzést nyújtva a menekültügyi hatóságok számára, illetve kialakítva a bejelentési eljárásokat. Az emberkereskedelem áldozatainak számára, akik nemzetközi védelemre jogosultak, mindkét védelmi mechanizmus hozzáférhető kell hogy legyen. Az emberkereskedelem áldozatainak számára, akik az emberkereskedelem okán nemzetközi védelemre jogosultak, mindkét védelmi mechanizmus hozzáférhető kell hogy legyen. Az emberkereskedelem azon áldozatait, akik nem jogosultak nemzetközi védelemre, emberkereskedelem áldozataiként védelem és tartózkodási engedély illeti meg.
Miért?	A menekültügyi eljárás lehetőséget kínál az emberkereskedelemmel szembeni sebezhetőség és a potenciális emberkereskedelem eseteinek feltárására, így, megfelelő kihasználás esetén, segíthet az emberkereskedelem áldozatainak azonosításában a menedékkérők között, és biztosíthatja a védelmi intézkedésekhez és az igazságszolgáltatáshoz hozzáférésüket, amelyre jogosultak.
Ki?	Menekültügyi hatóságok; uniós szervek, beleértve az EMTH-t; emberkereskedelem elleni küzdelemben érdekelt felek; bevándorló közösségek; nemzetközi szervezetek.

22. Emberkereskedelem elleni küzdelemben érdekelt felek kapacitásának fejlesztése a migrációs útvonalakat használó személyek közül az emberkereskedelem áldozatainak beazonosítása céljából

Mi?	Specializált képzés nyújtása, valamint eljárások kialakítása, annak érdekében, hogy az úton levő embereket, beleértve a menedékkérőket, akik esetlegesen emberkereskedelem áldozatai, átvizsgálják, beazonosítsák és jelentsék az emberkereskedelem elleni küzdelemben érdekelt feleknek, a védelemhez és igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés érdekében.
Miért?	Előfordulhat, hogy az emberkereskedelem elleni küzdelemben érdekelt feleknek nincs tapasztalatuk a menekültügyi és bevándorlási hatóságokkal való együttműködésben az emberkereskedelem áldozatainak beazonosítása céljából. Hogyha ezek az intézmények képesek egymással jobban együttműködni, több emberkereskedelemnek áldozatul esett személy beazonosítható és megvédhető.
Ki?	Emberkereskedelem elleni küzdelemben érdekelt felek (kormány és civil társadalom); menekültügyi hatóságok; bevándorlási hatóságok; bevándorló közösségek; nemzetközi szervezetek.

23. Vélhetően elkövetett embercsempészési ügyek kivizsgálása emberkereskedelemre, kizsákmányolásra és bántalmazásra utaló jelek okán

Mi?	Bevándorlók csempészetével kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtó személyek által elkövetett embercsempészési, kizsákmányolási és bántalmazási ügyekre adott bűnüldözési válaszléteket összpontosítása.
Miért?	Néhány ember reziliens marad a csempészek által nyújtott szolgáltatások igénybevétele közben, míg másokat sebezhetővé tesz a csempész szolgáltatásokat nyújtó személyekkel történő interakció, akik ki akarják zsákmányolni vagy bántalmazni akarják őket. A bevándorlók csempésztésével kapcsolatos bűnüldözési erőfeszítéseket a súlyos esetekre kellene fókuszálniuk, amelyek emberi jogokat sértenek, mint például az emberkereskedelem.
Ki?	Határ- és partvédelmi csapatok; rendőrség; ügyészek; bírók; Frontex; Europol; Interpol.

24. Emberkereskedelem áldozatául esett férfiak és fiúk azonosításának és védelmének elősegítése

Mi?	Annak biztosítása, hogy az emberkereskedelem elleni küzdelemben érdekelt felek elegendő információval, képzettséggel és megfelelő erőforrásokkal rendelkezzenek ahhoz, hogy kiszűrjék és beazonosítsák a férfiakat és fiúkat, valamint nőket és lányokat érintő emberkereskedelmi ügyeket, védelmet biztosítva az áldozatok számára, az emberkereskedőket pedig igazságszolgáltatás elé állítva.
Miért?	Előfordul, hogy a férfiak és fiúk háttérbe szorulnak az emberkereskedelem elleni küzdelem során, ami azt jelenti, hogy nem az emberkereskedelem áldozataiként azonosítják őket, ezért nincs hozzáférésük a védelemhez és az igazságszolgáltatáshoz.
Ki?	Szociális munkások; civil szervezetek; befogadóállomások vezetői; munkaügyi felügyelők; rendőrség; ügyészek; bírók; bevándorló közösségek; határ- és partvédelmi csapatok.

25. Állami hatóságokba vetett bizalom kiépítése az úton levők között, az emberkereskedelmi ügyek és egyéb visszaélések bejelentésének bátorítása céljából

Mi?	Állami hatóságokba vetett bizalom kiépítése az úton levők között, tolmácsok és kulturális közvetítők alkalmazása az úton levő emberekkel való kommunikáció javítása érdekében, igazságszolgáltatáshoz és védelmi intézkedésekhez való hozzáférés biztosítása az emberkereskedelem áldozatai számára, anélkül, hogy a tranzitországokban tartózkodók számára feltételekhez kötnék a hozzáférést, illetve emberkereskedelemnek áldozatul esett emberek védelme az emberkereskedők és hálózataik megtorlásától.
Miért?	Előfordul, hogy az úton levő emberek a következők miatt nem jelentik az emberkereskedelmi ügyeket: állami hatóságokba vetett bizalom hiánya, kommunikációs nehézségek, továbbutazás vágya, attól való félelem, hogy a hatóságok nem képesek őket vagy családjukat megvédeni az emberkereskedők és hálózataik megtorlásától, vagy kitoloncolástól való félelem.
Ki?	Bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; szociális munkások, civil szervezetek; rendőrség; ügyészek; tanúvédelmi programok; bevándorló közösségek; tolmácsok és kulturális közvetítők; ügyvédek; gyermekvédelmi szolgáltatások; kísérő nélküli és hozzátartozóiktól elszakított kiskorúak gyámjai.

26. Úton levő emberekkel kapcsolatos különleges intézkedések beillesztése az emberkereskedelem szűrési, azonosítási, bejelentési, védelmi és büntetőeljárési mechanizmusai

Mi?	Egyedi, megfelelő, úton levő emberek helyzetéhez kapcsolódó intézkedések beillesztése a nemzeti és nemzetközi áldozatkezelési mechanizmusok közé az emberkereskedelem áldozatainak védelme érdekében, rögzítve a menedék, a migráció és az emberkereskedelem elleni küzdelemben érdekelt felek szerepét és felelősségét az emberkereskedelem áldozatainak szűrésében, beazonosításában, bejelentésében, védelmében és támogatásában. Bilaterális és multilaterális azonosítási, védelmi, kivizsgálási és büntetőeljárési mechanizmusok kialakítása és megerősítése a tranzit- és célországok között a migrációs útvonalakon.
Miért?	Előfordulhat, hogy az emberkereskedelemnek áldozatul esett úton levő emberek azért nem kerülnek azonosításra és nem részesülnek védelemben, mert nem megfelelő az együttműködés a menekültügyi, bevándorlási és emberkereskedelem elleni hatóságok között nemzeti és nemzetközi szinten. Az utazás közben előforduló emberkereskedelmi ügyek csak a tervezett célországokban kerülhetnek azonosításra, illetve bilaterális és multilaterális együttműködés szükséges az áldozatok megvédéséhez és az emberkereskedők bíróság elé állításához.
Ki?	Nemzeti áldozatkezelési mechanizmusok; bevándorlási hatóságok; menekültügyi hatóságok; emberkereskedelem elleni küzdelemben érdekelt felek; szociális munkások; civil szervezetek; rendőrség; ügyészek; bírók; Europol; Interpol; Eurojust; Frontex.

C. Úton levő emberek és családjaik

27. Készítsen alapos tájékozódás alapján kialakított tervet a migrációs utazásra az indulás előtt

Mi?	A lehető legtöbb információra szert tenni az utazási módokkal, feltételekkel kapcsolatban, valamint a tranzit-és célországokban fennálló jogokat és kötelezettségeket illetően az indulás előtt. Nem kizárólag az embercsempészek által nyújtott információkra hagyatkozni. Online és mobil információforrásokat használni, ahol csak lehetséges, megbizonyosodva arról, hogy a források megbízhatók.
Miért?	Az utazással, a jogokkal és a kötelezettségekkel, a tranzit- és célországokban fennálló viszonyokkal kapcsolatos információhoz való hozzáférés az emberkereskedelemmel és egyéb visszaélésekkel szembeni reziliencia kulcsfontosságú forrása.

28. Utazzon együtt családtagokkal vagy közeli rokonokkal

Mi?	Ha lehetséges, a legjobb megoldás családtagok vagy más megbízható emberek társaságában utazni, és ellenőrizni azok háttérét, akivel az ember együtt utazik és nem ismeri eléggé, megvizsgálva az ő motivációikat és szándékaikat. Gyermek ne utazzanak egyedül.
Miért?	A családdal vagy más egymást támogató emberekkel való közös utazás megvédi az embereket az utazás során és a tervezett célországba való megérkezéskor. A szülő vagy gyám nélkül utazó 18 év alatti gyermekek különösen sebezhetőek, és rendkívüli kockázatnak vannak kitéve.

29. Maradjon tájékozott és alkalmazkodjon a megváltozott körülményekhez

Mi?	Fontos a megbízható információforrások használata, beleértve a megbízható embereket és az online információforrásokat - ezek segítenek naprakészen tartani a helyzetet illetően, amely az utazás folyamán változhat. Amikor a körülmények megváltoznak és akadályok merülnek fel, alkalmazkodni kell ezekhez a körülményekhez és ezeknek megfelelően alakítani a terveket. Fontos, hogy elegendő információval rendelkezzen a megváltozott helyzetről.
Miért?	Az előre nem látott akadállyal vagy körülmények megváltozásával való szembesülés frusztrációt és kétségbeesést okozhat, és megnöveli az emberkereskedelemnek és az egyéb visszaéléseknek való kiszolgáltatottságot. Amikor az emberek tájékozódás nélkül reagálnak, még sebezhetőbbé válhatnak.

30. Jelentsen hatóságoknak vagy civil szervezeteknek minden olyan visszaélést, melyet észlelt vagy tanúja volt

Mi?	Kérjen segítséget a civil szervezetektől, a megbízható személyektől, a menekültügyi vagy bevándorlási hatóságoktól, a szociális munkásoktól, ügyvédektől, emberijog-védőktől vagy a rendőrségtől, hogyha visszaélések áldozatává vált, vagy a szemtanúja annak, hogy valakit zaklatnak.
Miért?	Ha az emberkereskedelem és az egyéb visszaélések nem kerülnek bejelentésre és azonosításra, ezeknek a visszaéléseknek az áldozatai nem részesülhetnek a védelmi szolgáltatásokban és az elkövetők nem állíthatók bíróság elé.

31. Ne adósodjon el az embercsempészek vagy más utazást könnyítő személyek felé, és bizonyosodjon meg arról, hogy elegendő pénze van az utazásra

Mi?	Ha lehetséges, bizonyosodjon meg arról, hogy elegendő pénzzel rendelkezik az utazáshoz és nem adósodik el az embercsempészek felé.
Miért?	Amennyiben az utazás közben elfogy a pénzük, az emberek sebezhetővé válnak a kizsákmányolással szemben, hogy pénzt kereshessenek utazásuk folytatásához. Az embercsempészekkel szembeni eladósodottság akut sebezhetőséget jelent.

32. A családtagok elvárásainak a realitás talaján kell mozogniuk

Mi?	Az úton levő, illetve származási vagy célországban tartózkodó emberek családtagjainak a realitás talaján kell tartaniuk elvárásaikat és meg kell érteniük, hogy a körülmények változásai hatással vannak az úton levő emberek körülményeire.
Miért?	A családi elvárások nagy nyomást jelenthetnek és az embereket kizsákmányoló helyzetekbe taszíthatják, vagy sebezhetővé tehetik a visszaélésekkel szemben.

Erő a folytatáshoz **Jelentés**

Megközelítőleg másfél millió ember utazott át a kelet-mediterrán, közép-mediterrán és a balkáni útvonalakon 2015 óta azért, hogy az EU területére belépjenek és menedékjogért folyamodjanak vagy szabályos bevándorló státusz nélkül ott maradjanak. Ez a tanulmány a migrációban részt vevők között elemzi az emberkereskedelmet, és azt vizsgálja, hogy ezek az emberek mennyire reziliensek illetve kiszolgáltatottak az emberkereskedelemnek és más bántalmazásoknak. A kutatás eredményei rámutatnak az emberkereskedelmi sérülékenységre és az emberkereskedelem megelőzésének és válaszadásának sürgető igényére ebben a kontextusban és bizonyíték alapú javaslatokat tesznek a szakpolitikák kialakítóinak és megvalósítóinak, valamint az úton lévő embereknek.